

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

**«КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА
МЕТОДИКИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, ОПОДАТКУВАННЯ
ТА АУДИТУ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ В УМОВАХ
НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
РОЗВИТКУ КОНСАЛТИНГУ»**

*Матеріали I Регіональної науково-практичної конференції
студентів, аспірантів і молодих вчених*

27-28 жовтня 2020 року

м. Тернопіль

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

**«КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА
МЕТОДИКИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, ОПОДАТКУВАННЯ
ТА АУДИТУ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ В УМОВАХ
НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
РОЗВИТКУ КОНСАЛТИНГУ»**

*Матеріали I Регіональної науково-практичної конференції
студентів, аспірантів і молодих вчених*

27-28 жовтня 2020 року

м. Тернопіль - 2020

УДК: 336:027:338:27

ББК:65

Р 66

Рекомендовано до друку вченою радою факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, протокол № 8 від 16 березня 2020 року

Редакційна колегія:

к.е.н., доц. **КОРОЛЮК Т.М.**, к.е.н., доц. **КРАВЧУК Н.В.**, д.е.н., проф. **ПАВЛИКІВСЬКА О.І.**, д.е.н., проф. **ХОМИН П.Я.**, к.е.н., доц. **КІЛЯР О.Р.**, к.е.н., доц. **МАРУЩАК Л.І.**, к.е.н., доц. **БІЛОУС О.С.**, к.е.н., доц. **СИНЬКЕВИЧ Н.І.**, к.е.н., доц. **СПІВАК С.М.**, к.е.н., ст. викл. **МАЗУРЕНОК О.Р.**, к.е.н., ст. викл. **РАТИНСЬКИЙ В.В.**

Відповідальний за випуск:

к.е.н., доц. **КРАВЧУК Н.В.**

Р 66 Концептуальні засади організації та методики обліку, аналізу, оподаткування та аудиту суб'єктів ринку в умовах новітніх інформаційних технологій та розвитку консалтингу: Матеріали I Регіональної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених, проведеної на базі Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя. – Тернопіль: ТНТУ, 2020. – 140с.

Збірник містить матеріали I Регіональної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Концептуальні засади організації та методики обліку, аналізу, оподаткування та аудиту суб'єктів ринку в умовах новітніх інформаційних технологій та розвитку консалтингу», в яких розглядаються **новітні тенденції та проблеми** вітчизняної економічної науки, пов'язані із організацією та методикою обліку, аналізу, аудиту, оподаткування та надання консалтингових послуг в сферах управління та виробничо-господарської діяльності, ефективного використання ресурсного потенціалу, конкурентоспроможного розвитку вітчизняних підприємств на основі використання результатів найновіших досягнень економічної, технічної, технологічної, екологічної та інших видів науки в умовах новітніх інформаційних технологій

УДК: 336:027:338:27

ББК:65

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей і повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точою зору редколегії збірника.

© Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ В УМОВАХ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

<i>Балук Т.А. РОЛЬ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ</i>	7
<i>Бобик В.О. ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ ЯК ЗАСІБ ПЛАТЕЖУ: ПРОБЛЕМИ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ</i>	9
<i>Бойко Т.А. РОЛЬ ОЦІНКИ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ</i>	13
<i>Була О.П., Мудра М.В., Срога А.С. ОБ'ЄКТИ ТА ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА</i>	15
<i>Габура З.В. ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ, ЗВІТНОСТІ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В ОСББ</i>	20
<i>Герасим І.П. ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ПРИБУТКУ І ЙОГО РОЛЬ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ</i>	23
<i>Глух А., Герцунь В. МЕТОДИ ОЦІНКИ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯКА ПЕРЕБУВАЄ В СТАДІЇ БАНКРУТСТВА</i>	25
<i>Голуб А.В. ОБЛІК ДОХОДІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ</i>	28
<i>Дідик І.В. ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ЗВІТНОСТІ</i>	30
<i>Дмитрів У.І. МЕТОДИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ</i>	32
<i>Дран'ята В. М. АНАЛІЗ МЕТОДІВ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ ПРОМИСЛОВОСТІ</i>	35
<i>Казмірчук О.І., Барзул Т.І., Зволинська В.С. РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ОРГАНІЗАЦІЄЮ</i>	39
<i>Кравець Р.Р. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ</i>	42
<i>Кушнір А.М. ОБЛІК БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ СІЛЬСКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ</i>	44
<i>Мазуренок О.Р., Борніцький Т.В. ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ В УМОВАХ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	47
<i>Мазуренок О.Р., Пащин В.Є. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ</i>	49
<i>Мазуренок О. Р., Рапа Н. В. АВТОМАТИЗОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ</i>	51
<i>Марцішко Сабіна. ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ТА ЗАВДАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА</i>	53

<i>Мишограй Роман. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ ТЕОРІЇ У ВИЗНАЧЕННІ СУТНОСТІ МАЙНОВОГО ТА ФІНАНСОВОГО СТАНУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ</i>	56
<i>Моряк Т.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ КРЕДИТНИХ СПІЛОК</i>	59
<i>Мудра С.Б. СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ</i>	62
<i>Панчишин Д.В. ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ТІНЬОВОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ</i>	64
<i>Рапа Н. В. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА: ФОРМУЄМО ТА ВИПРАВЛЯЄМО ПОМИЛКИ</i>	66
<i>Рогожинська О.Ю. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА</i>	68
<i>Романишин Р.В. МОЖЛИВОСТІ ВИБОРУ ФОРМИ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ</i>	70
<i>Савіцький Р.М. РОЗВИТОК СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ</i>	73
<i>Свідинський О. Р. МІСЦЕ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ</i>	76
<i>Скакун Ю., Клапушак Х. СТРАТЕГІЯ АМОРТИЗАЦІЇ ТА ЇЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ</i>	78
<i>Скочиляс М. В. ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПРАКТИЦІ</i>	81
<i>Скурський Т.А., Сивик Л.І., Свіжинська Д.М. ГАРМОНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО І ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ</i>	85
<i>Слотюк А.М., Римлянська В.І. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИЗНАННЯ ТА ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ</i>	87
<i>Чабан Н.А. ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК</i>	89
<i>Яремчук К.Г. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТОМАТИЗОВАНИХ БУХГАЛТЕРСЬКИХ СИСТЕМ</i>	91
СЕКЦІЯ 2. ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ: МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ	
<i>Данилишин Г.Т. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАГАЛЬНОЇ ТА СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ</i>	96

<i>Мидло Б.М. ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ</i>	98
СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	
<i>Білінська Т.М., Дулачик О.І. ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ - МАГАЗИН</i>	101
<i>Мазуренок О. Р., Шкільник І. Ю. РОЛЬ КОНСАЛТИНГУ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ З АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ</i>	103
<i>Мацукур Г.В. ВИКОРИСТАННЯ КОНЦЕПЦІЇ CRM В ТУРИЗМІ</i>	105
<i>Семенюк О. КОНСАЛТИНГ ЯК ФОРМА БІЗНЕСУ. ЙОГО ВИДИ</i>	107
СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ У СИСТЕМІ ОПЕРАТИВНОГО ТА СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	
<i>Гірник О. В. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА РИНОК ПРАЦІ В УКРАЇНІ</i>	111
<i>Гогусь С.П. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ</i>	113
<i>Гундерук Т. В. ВАЖЛИВІСТЬ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ</i>	117
<i>Михно Н. М. ВАЖЛИВІСТЬ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ У МАЛОМУ БІЗНЕСІ</i>	119
<i>Ратинський В.В. АНАЛІЗ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ і ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ</i>	122
<i>Чичун С. С. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ</i>	124
СЕКЦІЯ 5. АУДИТ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
<i>Дроздовська Н.М., Скальський Н.І., Демчук О.М. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В РИНКОВИХ УМОВАХ</i>	128
<i>Наконечна Х.І. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ГРОШОВИХ КОШТІВ</i>	130
<i>Плига У.О. СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ</i>	132
<i>Романів А.М. НЕОБХІДНІСТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ В УКРАЇНІ</i>	134
<i>Юстин В. АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА</i>	137

**СЕКЦІЯ 1. КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ В УМОВАХ
НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

УДК 657

Балук Т.А.

Тернопільський національний технічний
університет ім. Івана Пулюя

**РОЛЬ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ
ПІДПРИЄМСТВОМ**

Інформація — невід'ємна частина системи управління. Уся економічна інформація на підприємстві поділяється на п'ять груп:

- 1) описова (облікова);
- 2) імовірнісна (прогнозна);
- 3) дискретна (отримується в результаті діалогів людина — людина або людина — машинова);
- 4) випадкова (дані, які попередньо вважалися непотрібними або які знадобилися, але в поточному обліку їх не було);
- 5) пропагандистська (отримується для досягнення певної мети).

Облікова інформація як складова економічної є одним із видів даних, що характеризують виробничо-господарську діяльність підприємства. Вона відрізняється великим обсягом і різноманітністю, складністю логічної та відносною простотою арифметичної обробки. Їй властивий масовий характер обчислень, які виконують за типовими алгоритмами з певною періодичністю [1].

Облікова інформація- ядро економічної інформації підприємства. Адже, вона повніша, точніша й оперативніша, всебічніша і достовірніша за будь-яку іншу. Вона моделює як зв'язки підприємства з навколишнім

середовищем, так і його внутрішню структуру, дає можливість розподіляти права виконавців та їхню відповідальність за економічну ефективність.

При цьому облікова інформація відповідає таким принципам:

- а) багатократність використання;
- б) концентрація, тобто обираються тільки суттєві ознаки;
- в) штучність — інформацію створюють люди (облікові працівники), вона не виникає природньо, тобто сама по собі;
- г) цілеспрямованість, тобто інформація відповідає визначеним завданням;
- д) аналітичність, тобто здатність надавати не лише зафіксовані в документах дані, а й підсумкові, розрахункові, додаткові [2].

Для того, щоб облікова інформація була корисною, вона має бути достовірною і значимою.

Достовірність показує, що інформація повністю відображає господарські процеси на підприємстві, легко перевіряється і служить інтересам конкретної особи.

Значимість облікової інформації полягає в тому, що вона має бути корисною для складання планів, ґрунтуватися на зворотному зв'язку і надходити до користувача в потрібний час [1].

Отже, інформація сама по собі є значною цінністю, незалежно від фактів, які вона фіксує. Ця цінність зумовлена можливостями, котрі вона надає для прийняття рішень, тобто потенційними діями. Кожна така дія стає бухгалтерською категорією. Подібний підхід дозволяє відокремити явище (інформаційний аспект) від факту (економічний аспект) і зосередити увагу бухгалтера на явищі. З цього випливає, що входом і виходом бухгалтерської системи є не дебет і кредит, тобто не облікові координати, а облікова процедура: вхід — первинні документи (вхідні дані), вихід — звітність (результатна інформація).

Перелік використаних джерел:

1. Береза А. М. Основи створення інформаційних систем: навч. посіб. - К.: КНЕУ, 1998.
2. Маслов В. П. Інформаційні системи і технології в економіці: навч. посіб. - К.: Слово, 2003.

УДК 657

Бобик В.О.

Тернопільський національний технічний
університет ім. Івана Пулюя

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ ЯК ЗАСІБ ПЛАТЕЖУ: ПРОБЛЕМИ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

В сучасних умовах діяльність бізнесу ґрунтується на впровадженні технологічних нововведень та комерціалізації Інтернету для розширення та збільшення своєї клієнтської бази. Важливе значення для успішного розвитку відіграють різноманітні платіжні інструменти, засновані на інноваційних технічних рішеннях. Одним з найсучасніших платіжних засобів вважається система електронних грошей, що здобула популярність як базова система для швидкого та простого способу он-лайн розрахунків.

З метою врегулювання діяльності, пов'язаної з випуском електронних грошей в Україні, та запровадження моніторингу за такою діяльністю Постановою правління НБУ від 04.11.2010 р. № 481 затверджено Положення «Про електронні гроші в Україні». Даним Положенням встановлені вимоги Національного банку до суб'єктів здійснення випуску, обігу та погашення електронних грошей, а також до систем електронних грошей в Україні [1].

Втім, в обліковій практиці впродовж багатьох років, питання розрахунків електронними грошима, залишалися неврегульованими та призводили до бухгалтерських труднощів й сприяли виникненню суперечностей щодо їх відображення. Відсутністю нормативно-правового забезпечення обліку електронних грошей спричинено виникнення низки позицій в науково-професійній спільноті щодо вирішення цієї проблеми.

У вітчизняному обліку нормативне закріплення термін «електронні гроші» отримав дещо пізніше, водночас із встановленням порядку бухгалтерського обліку електронних грошей, згідно з Наказом МФУ «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» від 27.06.2013 р. № 627 [2]. Під електронними грошима для цілей бухгалтерського обліку розуміють одиниці вартості, які: 1) зберігаються на електронному пристрої, 2) приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, 3) є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі» [2].

Згідно з доповненнями до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, внесеними вищезгаданим Наказом МФУ від 27.06.2013 р. № 627 [2], для обліку електронних грошей, номінованих в національній валюті, впроваджено окремий однойменний субрахунок 335 в складі рахунку 33 «Інші кошти». Так, операції з електронними грошима, які здійснюються користувачами, відповідно до нормативно-правових актів НБУ та правил використання електронних грошей, узгоджених з НБУ, повинні відображатись на субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті». Сальдо по даному субрахунку необхідно наводити у статті активу Балансу «Гроші та їх еквіваленти» [3]. У такий спосіб нормативно врегульовано питання щодо відображення операцій з електронними грошима в бухгалтерському обліку. Однак, на наш погляд, дана проблема свого комплексного вирішення не досягла.

Характеризуючи електронні гроші як електронний заміник банкнот і монет та грошове зобов'язання емітента, право їх випуску в Україні надано виключно банкам. В правовому полі обмеження суб'єктивного складу емітентів електронних грошей закладено статтею 15 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» та Положенням «Про електронні гроші в Україні». Дана норма знаходить підтвердження у Листі НБУ від 07.02.2014 р. № 25-109/5294. Разом з тим зауважимо, з урахуванням взятого Україною курсу на гармонізацію вітчизняного законодавства до європейських норм, вказані обмеження не відповідають статті 2 Директиви ЄС про електронні гроші (2009/110/ЕС) [5], згідно з якою право емітувати електронні гроші має більш широке коло юридичних осіб, серед яких певні кредитні установи, спеціалізовані установи-емітенти електронних грошей, поштові установи, інші. Необхідно відмітити той факт, що незважаючи на встановлені обмеження, на практиці в Україні продовжують функціонувати й відмінні від банків емітенти електронних грошей, деякі з яких позиціонують себе не як операторів електронних розрахунків, а як системи он-лайн розрахунків - обліку і переуступки майнових прав без здійснення переказу грошей. Вказані розбіжності призвели до виникнення неформального розподілу електронних грошей на категорії: емітовані банками та випущені небанківськими емітентами. З огляду на зазначене у професійній бухгалтерській літературі [6] прослідковується позиція щодо облікового відображення останніх як відступлення прав вимоги боргу в складі дебіторської та кредиторської заборгованостей (субрахунки 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» та 685 «Розрахунки з іншими кредиторами»). Зазначений підхід до обліку небанківських електронних грошей викликає сумнів, як і правомірність їх застосування загалом. Проблемним питанням також залишається визнання первинного документа щодо відображення в обліку операцій з електронними грошима. Неврегульованими являються розрахунки електронними грошима з

нерезидентами України в міжнародній електронній комерції. Застосування електронних грошей, виражених в іноземній валюті, при розрахунках та проведенні транскордонних переказів потребує законодавчого вирішення. Власне усім вищерозглянутим і зумовлена складність використання в практичній діяльності електронних грошей та відображення їх в системі обліку і звітності.

Перелік використаних джерел:

1. Положення «Про електронні гроші в Україні», затверджене постановою НБУ від 04.11.2010 р. № 481 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10.

2. Наказ МФУ «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» від 27.06.2013 р. № 627 // [Електронний ресурс]: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1242-13.

3. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 // [Електронний ресурс]: minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?artid=382859&catid=293536.

4. Лист НБУ «Про особливості здійснення операцій з електронними грошима» від 07.02.2014 р. № 25-109/5294// [Електронний ресурс]: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v5294500-14.

5. Директива 2009/110/ЄС про електронні гроші // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:267:0007:0017:EN:PDF.

6. Хмелевський І. Електронні гроші: проблеми обліку та здійснення розрахунків / І. Хмелевський // Податки та бухгалтерський облік. – 2012. – № 68 (1565)(23 серпня 2012 р.). – с. 20-31.

РОЛЬ ОЦІНКИ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Однією з найважливіших особливостей бухгалтерського обліку є оцінка в системі бухгалтерського обліку. Вона необхідна в процесі господарювання при надходженні і вибутті активів, при виникненні прав і зобов'язань, при здійсненні продажу-купівлі, оренді майна, заставі, страхуванні, інвестуванні, при переоцінці основних засобів, виділенні частки у статутному капіталі, виконанні судового вироку.

Оцінка в бухгалтерському обліку є: загальним вимірником всіх господарських засобів, джерел, процесів; складовою методу бухгалтерського обліку; базовим принципом бухгалтерського обліку і фінансової звітності; передумовою функціонування інших елементів методу бухгалтерського обліку; вираженням інституціональних інтересів інституціональних груп національного й глобального масштабу.

Основні вимоги до оцінки: реальність, доречність, своєчасність, єдність, обачність.

Сферою використання оцінки є її функція. Оцінка допомагає продавцю чи покупцю у визначенні ціни активів і зобов'язань. Друга функція – оцінка полягає у визначенні вартості всього підприємства для його кредитування і т. д. Отже, функція оцінки – це сфера використання фактичних результатів проведеної оцінки.

Отже, бухгалтерська оцінка – це науково обґрунтована думка суб'єкта обліку про вартість об'єкта, що ним оцінюється, а також процес визначення вартості об'єкта.

Відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ) базовий вид оцінки у певній системі обліку визначається перш за все обраною концепцією збереження капіталу. При фінансовій концепції базова оцінка – історична собівартість, а при фізичній – поточна. Отже, концепція збереження капіталу – визначальна ознака класифікації оцінок, що використовуються в бухгалтерському обліку [1].

Досліджуючи оцінку як облікову категорію встановлено, що оцінка в бухгалтерському обліку є елементом його методу, який виражає вартість об'єктів бухгалтерського обліку, процесів та явищ, що виникають на підприємстві, у грошовому вимірнику або виражає думку про цінність об'єкта, що здійснюється суб'єктом оцінки, який має відповідні повноваження та рівень компетенції. Для оцінки в бухгалтерському обліку характерні такі риси: оцінка є елементом методу бухгалтерського обліку; оцінка може характеризувати вартісну складову, тобто бути вираженням вартості об'єктів бухгалтерського обліку, процесів та явищ, що виникають на підприємстві, у грошовому вимірнику; та ціннісну складову – бути вираженням думки про цінність об'єкта, його корисність у конкретний момент часу; оцінку в бухгалтерському обліку можна розглядати з теоретичної, практичної та навчальної точок зору; методи оцінки залежать від мети її проведення; інформація про оцінку має відображатися в бухгалтерському обліку для задоволення інформаційних потреб користувачів.

Перелік використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 (МСФЗ 1). Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності 01.01.2012 / URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_004#Text (дата звернення 17.10.2020).

Була О.П., Мудра М.В., Срога А.С.

Тернопільський національний
технічний університет імені Івана Пулюя

ОБ'ЄКТИ ТА ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Згідно чинного законодавства України всі юридичні особи зобов'язані вести бухгалтерський облік та складати фінансову звітність. Поряд з цим, кожен суб'єкт господарювання має право самостійно розподіляти функції між економічними, фінансовими службами та бухгалтерією, обирати технологію обробки облікової інформації, форму бухгалтерського обліку, затверджувати правила документообігу, тобто на власне бачення свої облікової політики [1].

Облікова політика включає складові, основними з яких є об'єкти та елементи. Під об'єктом облікової політики розуміють будь-яку норму або позицію підприємства з організації та ведення бухгалтерського обліку, щодо якої існують альтернативні варіанти. Наприклад, об'єктами облікової політики можуть бути форма бухгалтерського обліку, форма розрахунків, запаси, необоротні активи, дебіторська заборгованість, витрати тощо [2].

Серед можливих елементів облікової політики найбільш важливими для управління підприємством науковці та практики вважають: теорію облікової політики (принципи обліку, законодавчі акти, наукові положення конструювання інформаційної системи); методологію обліку; технологію обліку; організацію обліку [4, с. 14–15].

Не існує жорстких вимог щодо конкретного змісту наказу про облікову політику. Кожне підприємство обирає об'єкти та елементи облікової політики самостійно, виходячи зі своєї структури, галузі та інших

особливостей діяльності. При формуванні власної облікової політики, її встановлюють лише щодо тих господарських операцій та подій, які мають місце в їх діяльності або плануються в найближчому майбутньому. Формуючи облікову політику, підприємство повинно обрати найбільш вигідні принципи, методи і процедури обліку так, щоб достовірно відобразити фінансовий стан і результати своєї діяльності [3].

Облікова політика є важливим інструментом управління не тільки обліком, але і результатами всієї фінансово-господарської діяльності підприємства. Вона передбачає свободу дій у виборі господарюючим суб'єктом методів, способів, оцінок, відповідно до особливостей діяльності, планів розвитку та інтересів власників. Оскільки дозволено вибір, один і той же факт господарської діяльності може відображатися по різному, також існує вибір різних методів та способів оцінки їх оптимальної комбінації відповідно до особливостей функціонування суб'єкта господарювання. Облікові дані є досить умовними, тому вміння кваліфіковано ними оперувати, вибирати найбільш оптимальні способи ведення всіх видів обліку (фінансового, управлінського, податкового) дозволить без зайвих витрат досягти запланованих результатів діяльності підприємства.

На вибір облікової політики впливають зовнішні умови та особливості діяльності кожного конкретного підприємства. При виборі тих чи інших методів і правил і закріплення їх в обліковій політиці варто враховувати цілий ряд факторів:

- форма власності й організаційно-правова форма підприємства (державне, приватне, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю та ін.);

- вид діяльності (торгівля, промисловість, будівництво і т.д.);

- організаційна структура управління і наявність структурних підрозділів;

- кількість господарських операцій, обсяги діяльності, обсяг продажів, чисельність персоналу, наявність відокремлених підрозділів, дочірніх підприємств та ін.;

- особливості оподаткування виду діяльності;

- поточні і довгострокові цілі підприємництва (залучення кредитних ресурсів, здійснення інвестиційних програм і ін.);

- ступінь матеріально-технічного оснащення (комп'ютерна техніка, програмне забезпечення);

- рівень кваліфікації кадрів;

- технологічні особливості виробництва (промислові підприємства), особливості організації постачання і збуту;- системи і форми розрахунків з покупцями і постачальниками;

- взаємини з фінансовими структурами;

- система звітності перед власниками, а також іншими користувачами фінансової інформації;

- розвиненість інфраструктури ринку, перспективи його розвитку;

- стан законодавства, перспективи його зміни.

Під час розробки облікової політики слід враховувати вимоги до якісних характеристик бухгалтерського обліку та фінансової звітності, методи та процедури, передбачені П(С)БО, норми й нормативи, встановлені законодавчими актами України.

Принципи бухгалтерського обліку - це правила, яким слід керуватися при вимірі, оцінці і реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

Під принципом прийнято розуміти основне, базове положення, що зумовлює всі подальші твердження, які з нього випливають. Принципи є основою для розробки правил, якими необхідно користуватись при вимірі,

оцінці, реєстрації господарських операцій та відображенні їх результатів у звітності.

Принципи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, викладені у Законі про бухгалтерський облік, обов'язково мають враховуватись при формуванні облікової політики підприємства.

Але при розробці облікової політики необхідно керуватись не тільки специфічними, властивими бухгалтерському обліку принципами, а й загально науковими організаційно-управлінськими принципами, які впливають на вибір істотних чинників і характеризують зв'язки внутрішніх господарських процесів із зовнішнім середовищем.

Як вважають П.Житний, Н.Чебанова, Г.Журавель, Б.Клевець, П.Хомин, серед відомих загальнонаукових принципів найважливішими для формування облікової політики є: системність, комплексність, науковість, обґрунтованість, раціональність, ефективність, цілісність, несперечливість, цілеспрямованість, сумісність особистих, регіональних, державних інтересів тощо.

Практична реалізація принципів здійснюється за допомогою методів.

Методи бухгалтерського обліку - це способи і прийоми, за допомогою яких господарські операції відбиваються в обліку. Методи – це способи вирішення конкретних завдань, які постають перед підприємством при веденні бухгалтерського обліку. Вибрати метод означає вибрати облікову оцінку вартості активів, капіталу, зобов'язань, доходів і витрат, що припускають П(С)БО.

Як система прийомів практичного освоєння дійсності, метод бухгалтерського обліку полягає у первинному спостереженні (документування і інвентаризація), вартісному вимірі (оцінка і калькулювання), поточному групуванні (рахунки і подвійний запис), підсумковому узагальненні (баланс і звітність). Для облікової політики вибір методу означає вибір методу оцінки того чи іншого об'єкту обліку,

вибір методу амортизації та ін. На конкретному підприємстві методи обираються залежно від зовнішніх умов, особливостей діяльності підприємства, цілей і завдань управління тощо.

Використання того чи іншого методу передбачає здійснення низки процедур, тобто метод може розглядатись як сукупність певних процедур, дій відповідно встановленому порядку ведення бухгалтерського обліку. Наприклад, методи нарахування амортизації забезпечуються такими процедурами (обліковими діями), як складання розрахунків у вигляді певних документів, обчислювальні дії, використання рахунків синтетичного і аналітичного обліку, узагальнення даних в обраних регістрах обліку.

Кожний з методів можна ув'язати з виконанням певних процедур. Процедури бухгалтерського обліку - це організаційно-технічні способи ведення бухгалтерського обліку і складання звітності. Такі процедури є обов'язковими, тому вони є однією з складових облікової політики і враховуються при її формуванні.

Складові облікової політики, за якими існують альтернативні варіанти, є її елементами. Всі принципи, методи та процедури, пов'язані з обліком або оцінкою активів, капіталу, зобов'язань, доходів, витрат, за якими нормативними документами передбачено вибір варіантів, підприємство відображає в своїй обліковій політиці.

Перелік використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV // [Електронний ресурс]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

2. Плаксієнко В. Я. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: проблеми теорії і практики: Наукові праці Полтавської державної аграрної академії / Плаксієнко В. Я., Ліпський Р. В. - 2013. - Вип. 2. - Т. 2. - Економічні науки. - С. 39-43.

3. Машталяр Г. П. Облікова політика в системі управління підприємством / Машталяр Г. П. // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2013. - Вип. 2. - С. 297-300.

4. Пушкар М. С. Облікова політика і звітність : навч. посіб. / Пушкар М. С. – Тернопіль : Карт-бланш, 2004. – 141 с.

УДК 657

Габура З.В.

Тернопільський національний
технічний університет ім.І.Пулюя

ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ, ЗВІТНОСТІ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В ОСББ

ОСББ — це юридична особа, яка є неприбутковою і створена власниками житлових та нежитлових приміщень для спільного користування, утримання та управління своїм будинком та прибудинковою територією, і також для юридичного оформлення їхніх майнових прав на будинок та прибудинкову територію.

Загальні збори є вищим керівним органом ОСББ, на них члени об'єднання вирішують питання, які безпосередньо пов'язані з їх діяльністю, зокрема такі як затвердження річного звіту та плану господарської діяльності наступного року, внесення змін до статуту, вибори правління і ревізійної комісії, використання допоміжних приміщень будинку. Статут об'єднання є основним документом.

Об'єднання розраховують розміри внесків членів ОСББ самостійно на утримання будинку та прибудинкової території, здійснюють контроль за надходженням платежів мешканців за надані житлово-комунальні послуги

у конкретному будинку, а також за раціональним та правильним використанням цих коштів.

Бухгалтерський облік неприбуткових організацій базується на чинних нормативних документах з бухгалтерського обліку.

При складанні та поданні фінансової звітності слід керуватися Законом про бухгалтерський облік, Порядком № 419, ПБО та іншими нормативно-правовими актами.

Для ведення бухгалтерського обліку ОСББ необхідно сформулювати свою конкретну облікову політику.

ОСББ ведуть реєстри аналітичного обліку — касову книгу, картки чи книги для обліку запасів, відомості розрахунків із мешканцями будинку, постачальниками, нарахування заробітної плати тощо.

Форми бухгалтерського обліку в ОСББ можуть бути із застосуванням як журналів і відомостей скороченої або спрощеної форми обліку, так і комп'ютерної форми обліку.

ОСББ самостійно визначає вартісну межу для зарахування до складу основних засобів (ОЗ). Амортизація ОЗ найчастіше нараховується за прямолінійним методом як для ОЗ, так і для нематеріальних активів.

Оцінку запасів під час їх передання у використання здійснюють за методами, визначеними п. 16 ПБО 9 та відображають за Кт 20 (22) Дт 80. ПДВ, сплачений у складі вартості запасів, включають до їх первісної вартості.

Малоцінні та швидкозношувані предмети списуються з балансу під час передання їх в експлуатацію з організацією надалі оперативного кількісного обліку цих предметів за місцями експлуатації та відповідальними особами протягом строку їх корисного використання.

ОСББ може отримувати субсидії та пільги для населення за житлово-комунальні послуги.

Субсидії — безоплатні поточні виплати підприємствам, що не передбачають компенсації у вигляді спеціально обумовлених виплат або товарів та послуг в обмін на проведені платежі.

Звіт прирівнюється до податкової декларації — документа, що подається платником податків контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та сплата податкового зобов'язання або відображаються обсяги операції, доходів, щодо яких податковим та митним законодавством передбачено звільнення платника податку від обов'язку нарахування і сплати податку і збору.

Склад і терміни подання звітності ОСББ наступні.

Фінансова звітність подається щорічно і включає:

- Баланс (форма 1-мс)
- Звіт про фінансові результати (форма 2-мс)

Податкова звітність включає:

■ Звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації (подається щорічно)

- Форма 1-ДФ (подається щоквартально)
- Додаток 4 з ЄСВ (подається щомісячно).

Оподаткування ОСББ безпосередньо впливає на особливості обліку. Особливості оподаткування обумовлені, в першу чергу, статусом неприбутковості ОСББ. ОСББ не сплачують податок на прибуток з усіх своїх доходів.

ОСББ також не сплачують податок на додану вартість, бо в них немає об'єкта оподаткування цим податком, яким є операції з поставки товарів (робіт, послуг). Земельний податок сплачують тільки ті ОСББ, які є власниками земельних ділянок або землекористувачами.

Отже, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) є неприбутковими організаціями, добровільними об'єднаннями громадян, що обумовлює особливості їх діяльності.

Перелік використаних джерел:

1. Закон України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» від 29.11.2001 р. № 2866-III // [Електронний ресурс]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text>

2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку в об'єднаннях співвласників багатоквартирних будинків // [Електронний ресурс]: <https://zakon.help/article/metodichni-rekomendacii-z-buhgalterskogo-obliku-v/>

УДК 657

І.П. Герасим

Тернопільський національний технічний
університет ім. І.Пулюя

ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ПРИБУТКУ І ЙОГО РОЛЬ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Розвиток в Україні ринкової економіки суттєво змінив середовище функціонування підприємств, зміст їхньої господарської діяльності. В свою чергу, це докорінно змінило ставлення до прибутку на користь зростання його значення в економіці підприємств та країни. Прибуток виступає не тільки джерелом забезпечення внутрішніх потреб підприємств, але й є головною рушійною силою ринкової економіки, яка забезпечує інтереси держави, власників, персоналу підприємства.

Одним із основних завдань виробничо-господарської діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку. Прибуток є важливим джерелом фінансування виробничого і соціального розвитку підприємства.

Отже, сформована у західній економічній думці ХХ ст. самостійна теорія прибутку включає три головні джерела його походження: винагорода за ризик (Ф.Найт); винагорода за своєчасне впровадження інновацій

(Й.Шумпетер); винагорода за монопольне положення на ринку (Е.Чемберлін). В сучасній економічній літературі сутність прибутку тлумачиться по різному.

На основі вищесказаного доцільно дати таке політекономічне визначення сутності прибутку: прибуток (англ. profit) – перевищення доходів від продажу товарів та послуг над витратами на виробництво і продаж цих товарів; один із найважливіших показників фінансових результатів господарської діяльності підприємства, підприємця [1, с.247].

Згідно діючих в Україні облікових стандартів та нормативних актів, категорія прибутку визначається наступним чином. У ПСБО 1 - прибуток визначено як сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. У ПСБО 17 знаходимо категорію обліковий прибуток (збиток) – сума прибутку (збитку) до оподаткування, визначена в бухгалтерському обліку і відображена у звіті про фінансові результати за звітний період [2, 3].

Економічний підхід корисний для розуміння сутності прибутку, а бухгалтерський - для розуміння логіки та порядку його практичного обчислення. Розходження у трактуванні прибутку з економічних та бухгалтерських позицій призводить до виникнення ряду парадоксів, пояснити які можливо лише шляхом поєднання цих двох підходів.

Отже, дослідження економічної літератури показали відсутність єдності підходів щодо визначення сутності прибутку як економічної категорії. Проведений критичний аналіз і зіставлення численних теорій виникнення прибутку дали можливість сформулювати визначення прибутку з урахуванням особливостей функціонування підприємства в умовах ринкової економіки, та констатувати, що на сучасному етапі розвитку економіки всі розглянуті підходи до теорії прибутку являють собою складові в базовому фундаменті загальної теорії економічного розвитку.

Перелік використаних джерел:

1. Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. Словник економічних термінів. К.: Кондор. 2006. 355с.

2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Наказ МФУ від 07.02.2013 № 73 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

3. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток" Наказ МФУ від 28.12.2000 № 353 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Tex>

УДК 657

Глух А., Герцунь В.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

МЕТОДИ ОЦІНКИ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI ОРГАНІЗАЦІЇ ЯКА ПЕРЕБУВАЄ В СТАДІЇ БАНКРУТСТВА

Існуюча нестабільність економічної ситуації в Україні призводить до збільшення ризиків при продажу товарів, проведенні робіт, наданні послуг з відстрочкою платежу. Наявна низька платоспроможність підприємств викликає зростання обсягів дебіторської заборгованості та нестача обігових коштів у покупців. Основними факторами нестачі оборотних коштів є інфляційне зростання цін, незадовільна робота банківської системи, низька розвиненість фінансового ринку. В даний час постає питання про визначення ринкової вартості проблемної дебіторської заборгованості, прострочених кредитів, векселів третіх осіб і навіть зобов'язань надійних партнерів. Інтереси різних ринкових контрагентів до цієї проблеми яскраво виражені. Зараз існують спеціальні стандарти оцінювачів, в них

пропонуються загальні підходи до оцінки всіх активів, але ці підходи не можуть точно відобразити реальну вартість дебіторської заборгованості. Розглянемо ці підходи. Порівняльний підхід - сукупність методів оцінки вартості об'єкта оцінки, заснованих на порівнянні об'єкта оцінки з об'єктами-аналогами.

Порівняльний підхід застосовується, коли існує достовірна і доступна для аналізу інформація про ціни і характеристики об'єктів-аналогів. Але зараз немає ринку дебіторської заборгованості, тобто об'єктів-аналогів для дебіторської заборгованості немає.

Витратний підхід заснований на визначенні витрат, необхідних для відтворення або заміщення об'єкта оцінки з урахуванням зносу і старіння, тобто затрат, необхідних для створення точної копії об'єкта оцінки з використанням застосовувалися при створенні об'єкта оцінки матеріалів і технологій. Але оцінити витрати, необхідні для створення точної копії дебіторської заборгованості, неможливо.

Прибутковий підхід заснований на визначенні очікуваних доходів від використання об'єкта оцінки. За дохід згідно з даним методом пропонують прийняти діючу на дату оцінки ставку рефінансування НБУ. Але дохідний підхід застосовується, коли існує достовірна інформація, що дозволяє прогнозувати майбутні доходи, які об'єкт оцінки здатний приносити, а також пов'язані з об'єктом оцінки витрати.

Для більш точної оцінки дебіторської заборгованості пропонується методика послідовного усунення ризиків. Методика полягає в послідовному застосуванні процедур, що дозволяють на основі суттєвої для даного методу інформації визначити вартість об'єкта оцінки. За первісної вартості дебіторської заборгованості в рамках даного підходу приймається її балансова вартість, яка підлягає послідовному коригуванню на наступні види ризику: 1) зовнішні, що впливають на ситуацію в країні (політичні, ринкові, соціально-економічні (макроекономічні) і юридичні, екологічні, науково

технічні) і впливають на ринок в цілому (виробничий, загальногалузевий ризик, комерційний (ринковий), фінансовий, інвестиційний); 2) внутрішні, що впливають на підприємство в цілому (аналіз фінансово-економічного стану підприємства, оцінка майнового стану, аналіз джерел майна підприємства, аналіз фінансової стійкості, аналіз платоспроможності, аналіз економічних результатів, ризику виробничої діяльності, відтворювальної діяльності, звернення управління) і впливають на дебіторську заборгованість (в залежності від обсягу і форми дебіторської заборгованості, від часу виникнення).

Даний метод коригування дозволить більш якісно оцінити і врахувати всі ризики, що впливають на дебіторську заборгованість, відобразивши при цьому її реальну ринкову вартість.

Перелік використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti--perekladukrainskoiu-movoiu---rik?category=dohidna-politika&subcategory>

3. Про облікову політику : лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 за №31-34000-10-5\27793. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2779201-05/sp:java-:max20>

4. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo>

5. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 за № 635. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru>

УДК 657

Голуб А.В.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ОБЛІК ДОХОДІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

Асигнування з місцевого або державного бюджету через казначейську службу є джерелом доходу загальних фондів бюджетних установ. Фінансування із бюджету представляє собою неоплатний і неповоротний відпуск грошей з державного та місцевого бюджету для забезпечення стабільної роботи бюджетних організацій та установ. Річна сума цих коштів висвітлена в Кошторисі, а в Плані асигнувань по загальному фонду вона детально показується по місяцях. Для бухгалтерського обліку доходів загального фонду – відкритих асигнувань, – використовують пасивний рахунок (рис. 1).

Рис. 1. Субрахунки пасивного рахунку 70 «Доходи загального фонду»

Стосовно кредиту даних рахунків відображаються суми бюджетних коштів, що отримані для здійснення видатків, передбачених в кошторисі по загальному фонду бюджету. Стосовно дебету даних рахунків відображають суми відізнаних коштів вищим розпорядником; суми невикористаних коштів в кінці бюджетного року; суми переведених коштів нижчим розпорядникам; суми фактично використаних коштів загального фонду, що списуються в кінці року в порядку закриття рахунків субрахунком 431 «Результат виконання кошторису за загальним фондом».

При виконанні державного бюджету і місцевих бюджетів використовують казначейське обслуговування бюджетних коштів. Державне казначейство України, надає казначейське обслуговування бюджетних коштів на основі ведення єдиного казначейського рахунку, відкритого у Національному банку України. На даний рахунок зачисляються податки, збори, інші обов'язкові платежі, надходження до бюджету з інших джерел. В той же час Державне казначейство з даного рахунку проводить платежі на користь суб'єктів господарської діяльності, що надали товари чи послуги розпорядникам бюджетних коштів.

Відкриття та закриття рахунків бюджетних установ в органах Держказначейства регулюється інструкціями Держказначейства. Здійснення казначейського обслуговування бюджетних коштів наведено на рис. 2.

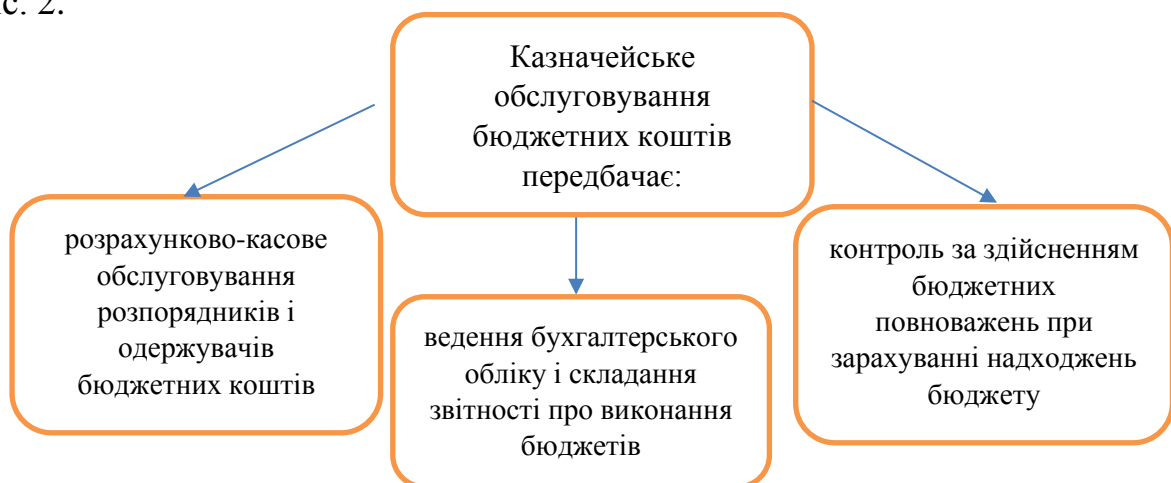

Рис. 2. Казначейське обслуговування бюджетних коштів

Отже, в територіальних відділеннях Держказначейства для бюджетних установ відкриваються реєстраційні рахунки по обліку коштів загального фонду та спеціальні реєстраційні рахунки для обліку коштів спеціального фонду. Для обслуговування рахунків з органом Держказначейства укладається договір на обслуговування рахунку.

УДК 657

І.В. Дідик

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ЗВІТНОСТІ

Бухгалтерська звітність – це єдина система облікових даних про майновий і фінансовий стан організації та про результати її господарської діяльності, яка надається на основі даних бухгалтерського обліку за встановленими формами. З цього визначення випливає, що дані, відображені в бухгалтерській звітності по суті представляють особливий вид облікових записів, що є витягом з поточного обліку підсумкових даних про стан і результати діяльності організації (господарючого суб'єкта) за певний період.

Система облікових даних (показники), що складають бухгалтерську звітність, повинна виводитися безпосередньо з рахунків Головної книги - найважливішого реєстру системи бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік здійснює інформаційне забезпечення суб'єкта управління про фінансово-господарської діяльності. За його даними визначають результати діяльності, як самої організації, так і її підрозділів, здійснюючи повсякденний контроль б раціональним використанням

наявних ресурсів, складом, структурою і способах формування фінансових результатів [1].

Складання звітності є завершальним етапом облікового процесу. Відповідно до діючого порядку під звітним періодом розуміється період, за який організація повинна скласти бухгалтерську звітність. Організація повинна скласти бухгалтерську звітність за місяць, квартал і рік наростаючим підсумком з початку звітного періоду. Звітним роком для всіх організацій вважається календарний рік – з першого січня по 31 грудня включно.

Основні вимоги складання бухгалтерської звітності регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Об'єктивна необхідність бухгалтерської звітності впливає з потреби оперативного управління господарством і прийняття обґрунтованих рішень для оцінки ефективності майбутніх вкладень капіталу та величини фінансових ризиків. У зв'язку з цим звітність повинна точно і реально розкривати всі основні сторони пов'язані з діяльністю організації. В умовах ринкової економіки процес формування показників, що характеризують результати фінансово-господарської діяльності організації, набуває нові кількісні і якісні особливості.

У цих умовах основна вимога до інформації, відображеної в бухгалтерській звітності, полягає в тому, що вона повинна бути корисною для зацікавлених в ділових відносинах з цією організацією [2].

Щоб інформація, що міститься у звітності, була необхідною користувачам вона повинна відповідати певним якісним критеріям. Якісними ознаками звітної інформації, насамперед, є: зрозумілість, достовірність, цілісність, істотність, нейтральність, порівнянність.

Дотримання вказаних бухгалтерських принципів і вимог при підготовці бухгалтерської звітності сприяє тому, що користувачі звітної інформації

можуть скласти правдиву і об'єктивну картину про діяльність цікавить їх організації.

Перелік використаних джерел:

1. Левкович О.А. Бухгалтерський облік / Левкович О.А., Бурцева І.М. - Мн.: «Амалфея», 2005. - 798 с.
2. Церпенто С.І. Теорія бухгалтерського обліку: навчальний посібник / Церпенто С.І. - М.: КНОРУС, 2005. - 396 с.

УДК 657

У.І. Дмитрів

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

МЕТОДИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Актуальність теми. Собівартість продукції це основний якісний показник, який характеризує ефективність роботи підприємства. Від його рівня залежить конкурентоспроможність продукції та, як наслідок цього - фінансовий стан підприємства.

Результати досліджень. Калькулювання собівартості – обчислення у грошовій формі витрат на виробництво і реалізацію продукції. Підприємства використовують різні способи калькулювання, а саме (див. рис. 1.):

Розглянемо названі способи детальніше:

- Спосіб прямого розрахунку. Його суть полягає в тому, що собівартість продукції визначають на основі прямого обліку витрат, а собівартість одиниці розраховують шляхом ділення загальної величини витрат на кількість продукції [1].

- Нормативний спосіб. Для застосування нормативного способу на підприємстві слід затвердити норми і нормативи, скласти калькуляцію нормативної собівартості одиниці продукції, а також вести достовірне документування та облік відхилень від чинних норм і нормативів.

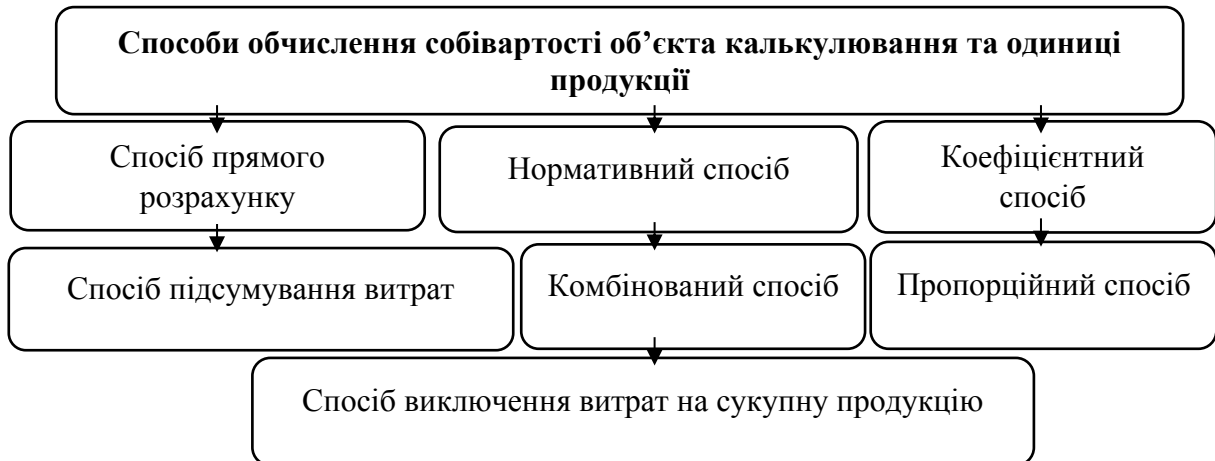

Рис. 1. Способи обчислення собівартості одиниці продукції

Калькулювання собівартості продукції залежить від методу обліку витрат на виробництво: за одним видом продукції чи за групами виробів (див. рис. 2).

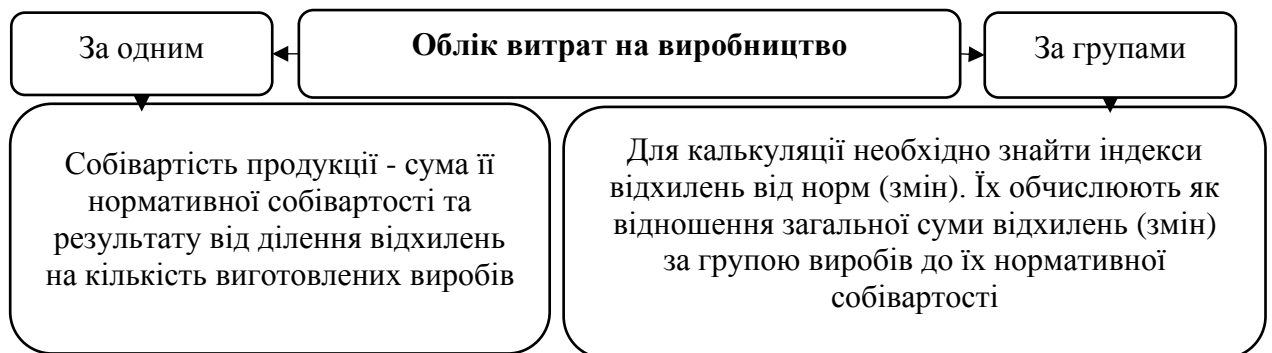

Рис. 2. Нормативний спосіб визначення собівартості продукції

- Спосіб підсумовування витрат. Цей спосіб ґрунтується на визначенні фактичної собівартості об'єкта калькулювання або одиниці продукції шляхом підсумовування витрат за окремими частинами виробу або процесами технологічного циклу його виготовлення в розрізі

калькуляційних статей і ділення отриманих сум на фактичну кількість випущеної продукції [3].

- Спосіб виключення витрат на супутню продукцію. В основі цього способу лежить поділ продуктів на основні та супутні. Щоб визначити собівартість основної продукції, на супутні продукти калькуляцію не складають, а витрати за цими продуктами за розрахунковими цінами виключають із загальних витрат.

Приклад: Підприємство виготовляє виріб «А», але під час його виробництва є супутня продукція «Б» (2 шт.). Собівартість процесу виробництва – 10 000 грн., розрахункова ціна за 1 шт. супутньої продукції – 1000 грн. Розв’язок: собівартість виробу «А»: 10 000 грн. – (2 шт. * 1000 грн.) = 8 000 грн.

- Коефіцієнтний спосіб. Порядок застосування способу передбачає визначення коефіцієнтів розподілу. Всі продукти відповідно до коефіцієнтів розподілу переводять в умовні одиниці, після чого визначається їх собівартість, а потім калькулюється собівартість одиниці кожного продукту [2].

Наприклад: Підприємство виготовляє виріб «А» та «Б» в кількості 100 і 200 шт., загальні витрати на виробництво – 500 000 грн. Коефіцієнт розподілу - 0,6.

Розв’язок: собівартість виробу «А» – (500 000 грн. * 0,6):100 шт. = 3 000 грн; собівартість виробу «Б» – (500 000 грн. – 300 000 грн.) : 200 шт. = 1 000 грн.

- Спосіб пропорційного розподілу витрат. Суть цього методу полягає в тому, що собівартість сукупного випуску розподіляють між видами продукції пропорційно якійсь обраній базі розподілу.

- Комбінований спосіб. Цей спосіб застосовують шляхом комбінування декількох описаних способів. Тобто, спочатку визначається загальна сума витрат на основну продукцію (метод виключення витрат),

потім виробнича собівартість розподіляється (пропорційний метод), використовуючи коефіцієнт розподілу.

Висновки. Дослідивши наведені способи калькулювання собівартості продукції я вважаю, що найкращим з них є спосіб пропорційного розподілу витрат, оскільки він одночасно простий в застосуванні та дозволяє калькулювати собівартість декількох видів продукції.

Перелік використаних джерел:

1. Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг)» від 31.10.2005 р. № 589 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01>.

2. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості від 01.04.2018 р. № 32 URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/april/issue-32/article-17160.html>.

3. Способи калькулювання собівартості одиниці продукції від 01.04.2017 р. № 32 URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/april/issue-32/article-17161.html>.

УДК 657

В. М. Драп'ята

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

АНАЛІЗ МЕТОДІВ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ ПРОМИСЛОВОСТІ

В умовах ринкової економіки на ринку майже будь-яких товарів і послуг підприємства зіштовхуються з високою конкуренцією. Саме тому підприємству важливо зробити свій продукт найбільш якісним і доступним.

Для досягнення цієї мети підприємства найчастіше зіштовхуються з проблемою калькуляції собівартості за допомогою різних методів. Завдяки правильному використанню різних методів обліку витрат, підприємства отримують достовірну інформацію про собівартість і можуть прийняти ряд правильних рішень. І як результат, підприємство отримує серйозну перевагу у вигляді низької собівартості продукції.

Кожний вид діяльності, кожна галузь або підгалузь виду діяльності мають відмінності в організації виробництва та визначення витрат на підприємстві. Наприклад, галузі оброблювальної промисловості є групою різноманітних виробництв. Серед них виділяють комплексні виробництва, де кінцевий продукт утворюється шляхом послідовної переробки сировини, а технологічний процес характеризується рядом переділів. Особливістю комплексного виробництва є те, що до певного моменту продукція і витрати є непомітними по окремих видах. Залежно від характеру продукції, організації і технології виробництва застосовуються різні методики калькуляції собівартості продукції.

Палій В.Ф. вважає, що метод калькулювання – це сукупність способів аналітичного обліку витрат на виробництво за калькуляційними об'єктами та прийомів обчислення собівартості калькуляційних одиниць [4]. Івашкевич В.Б. розглядає калькулювання як обробку даних за допомогою спеціальних прийомів та способів [2]. Під методом калькулювання Кондраков М.П. розуміє систему прийомів, що використовуються для визначення собівартості одиниці продукції [3].

Отже, можемо сформулювати узагальнене визначення, що метод калькулювання є відображенням розподілу витрат підприємства за встановленими статтями калькуляції для визначення собівартості певних видів продукції. Зауважимо що, ні в офіційних документах, ні у спеціальній літературі, немає конкретного переліку методів обліку витрат та методів калькулювання, які є рекомендованими для використання підприємствами

різних галузей промисловості. Тож проаналізуємо методи калькулювання та їх використання у різних галузях промисловості.

Нормативний метод, найважливішими елементами якого є своєчасне виявлення відхилень від чинних норм і облік змін норм, - найбільш прогресивний метод, що дозволяє ефективно використати дані обліку для виявлення резервів зниження собівартості і оперативного керівництва виробництвом. Цей метод застосовується, як правило, при масовому і серійному виробництві різноманітної і складної продукції, що складається з великої кількості деталей і вузлів, на підприємствах оброблювальних галузей промисловості (машинобудівною, металообробною, швацькою, взуттєвою, трикотажною, шинною, меблевою та ін.).

Крім того, використання нормативного методу дає ряд переваг: по-перше, норми є засобом виміру фактичної ефективності роботи, по-друге, використання нормативів дозволяє отримувати інформацію не лише про фактичні витрати, але і про те, якими вони повинні бути.

Попередільний метод обліку витрат на виробництво застосовується на підприємствах з однорідною за початковим матеріалом і характеру обробки масовою продукцією, коли переважають фізико-хімічні і термічні виробничі процеси і сировина перетворюється на готову продукцію в умовах безперервного і, як правило, короткого технологічного процесу або ряду послідовних виробничих процесів, кожен з яких або група яких складає окремий самостійний переділ (фази, стадії) виробництва (наприклад, в хімічній, металургійній промисловості, ряду галузей лісової, легкої і харчової промисловості). Попередільний метод застосовується також у виробництвах з комплексним використанням сировини [1].

Попроцесний варіант обліку витрат і калькуляції припускає його організацію не лише в розрізі об'єктів, але і по кожному об'єкту в розрізі технологічних процесів і періодів часу здійснення витрат. Цей варіант визнаний оптимальним для рослинництва. Наприклад, в процесі

вирощування сільськогосподарських культур предметом обліку виступають витрати, зроблені на кожному етапі технологічного процесу (передпосівна обробка ґрунту, оранка, посів, післяпосівна обробка ґрунту і так далі) згідно з технологічними картами виконання робіт і норм витрат. При отриманні урожаю предметом обліку стає фактична собівартість продукції об'єктів виробництва (видів і груп культур). При попроцесному варіанті в рослинництві окремі сільськогосподарські культури повинні виступати як об'єкти виробництва, а не як об'єкти обліку витрат.

Позамовний метод калькуляції застосовується в індивідуальному і дрібносерійному виробництвах складних виробів (головним чином в машинобудівній і металообробній промисловості), коли замовлення формуються залежно від індивідуальності попиту (виконання робіт відповідно до індивідуальних замовлень клієнтів), а також при виробництві досвідчених, експериментальних, ремонтних і інших подібних робіт. При індивідуальному і дрібносерійному виробництвах застосування цього методу повинне поєднуватися з використанням основних елементів нормативного обліку.

Система калькулювання "директ-костінг", поширена на підприємствах економічно розвинених країн. Її суть полягає в тому, що собівартість продукції визначають в об'ємі прямих витрат виробництва, а накладні витрати відносяться безпосередньо на рахунок продажів. Якщо необхідно обчислити собівартість для розрахунку продажної ціни і прогнозування виробництва цієї продукції завжди є умови для збільшення до скороченої собівартості долі накладних витрат по встановлених на підприємствах нормах.

На закінчення відмітимо, що вибір методики і способу калькуляції собівартості продукції комплексних виробництв визначається галузевою специфікою. Знання достовірної собівартості потрібне для оцінки показників ефективності виробництва, аналізу загальної і приватної

рентабельності продукції, розміри прибутку, а також точнішого виявлення впливу техніко-економічних чинників на рівень витрат виробництва і, кінець кінцем, для отримання необхідних виробничо-фінансових результатів господарської діяльності підприємства.

Перелік використаних джерел:

1. Білоусова І. Чумаченко М. Проблеми обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції в промисловості [Текст] / І. Білоусова, М.Чумаченко // Бухгалтерський облік і аудит. –2009. – №4 С.3-10.

2. Ивашкевич В.Б. Бухгалтерский управленческий учет [Текст] / В.Б.Ивашкевич – М.: Юристь, 2003. – 618с.

3. Кондраков Н.П. Бухгалтерский учет [Текст]: [навч.посіб.] / Н.П.Кондраков. – М.: ИНФРА-М, 1997. – 560 с.

4. Палий В.Ф. Основы калькулирования [Текст]: [навч.посіб.] / В.Ф.Палий – М.: Финансы и статистика, 1987. – 288 с.

УДК 657

Казмірчук О.І., Барзул Т.І., Зволинська В.С.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Інформація в даний час визнається найважливішим ресурсом, що визначає успіх функціонування і розвитку як окремої організації, так і суспільства в цілому. Її вибір визначається такими факторами, як сфера діяльності, галузева специфіка, технічні можливості, розмір організації та її якісні характеристики, особливості зовнішнього середовища, стратегія

розвитку, знання і досвід керуючої команди і багатьма іншими. Виходячи з вищесказаного можна з упевненістю говорити про те, що саме інформація і тільки «потрібна» інформація допоможе в правильному і організованому управлінні в організації. Аналізуючи бухгалтерську звітність за ряд років, можна з упевненістю стверджувати, що основними «проблемними» статтями є сировина і матеріали, готова продукція, дебіторська і кредиторська заборгованість. Розглянемо більш докладно дебіторську заборгованість.

Основою формування системи антикризового управління дебіторською заборгованістю є фінансова інформація. Однак звіти, які в даний час складаються, включають в себе інформацію лише про виставлених рахунках-фактурах та отриманих платіжних дорученнях, зіставивши які, можна визначити тільки сумарний залишок дебіторської заборгованості покупця. Однією з таких заходів є формування кредитної політики. В її основі лежить порівняння потенційних вигод від збільшення обсягу продажів за рахунок реалізації в кредит з вартістю обслуговування цього кредиту.

Основними елементами кредитної політики є формування кредитного рейтингу клієнтів і вироблення умов комерційного кредитування. Формування кредитного рейтингу клієнтів полягає в розподілі покупців за групами ризику непогашення дебіторської заборгованості. В основу розподілу можуть бути закладені такі показники, як загальний час роботи з даними покупцем, обсяг продажів, що припадає на даного покупця, обсяги і терміни простроченої заборгованості по даному покупцю, а також якісна оцінка значущості клієнта з позиції працюючого з ним менеджера. Кредитний рейтинг необхідно перевести в числове значення. З цією метою всі згадані вище показники переводяться в 100-бальну шкалу вимірювання, в якій нулю відповідає найменш, а ста найбільше значення. Потім кожному показнику присвоюється вагове значення значущості. Ваги значущості

визначаються на підставі аналізу досвіду роботи з покупцями за минулі звітні періоди. Надання клієнту товарного кредиту ефективно тоді, коли його частка в товарообороті перевищує частку в сукупній дебіторській заборгованості.

При вирішенні цих питань на допомогу приходять АВС аналіз. Розподіл клієнтів за групами здійснюється за наступним алгоритмом: розраховується частка товарообігу по кожному кредитору в загальній сумі товарообігу всіх покупців, а потім клієнти розподіляються по групах А, В, С в порядку зменшення їхньої частки в сукупному товарообігу. До групи А включаються клієнти, що приносять основну частину виручки (70-80% від обсягу продажів); в групу В - 10-20% товарообігу підприємства і закупівлі яких невеликі, але стабільні; в групу С потрапляють інші клієнти.

Результати розподілу клієнтів за групами ризику неплатоспроможності направляються головному бухгалтеру, який в свою чергу використовує їх при визначенні сумнівності, того чи іншого боргу.

Після розподілу всіх дебіторів по групах фінансовий менеджер працює над визначенням групових умов кредитування - визначає оптимальні вартість кредиту, термін кредитування і розмір кредиту, що надається.

Перелік використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti--perekladukrainskoiu-movoiu---rik?category=dohidna-politika&subcategory>

3. Про облікову політику : лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 за №31-34000-10-5\27793. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2779201-05/sp:java-:max20>

4. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo>

5. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 за № 635. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru>

УДК 657

Кравець Р.Р.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Управління підприємством являє собою складний процес, який супроводжується різними інформаційними потоками даних ґрунтуючись на оперативній і достовірній інформації, що знаходить відображення у звітності [2]. Саме таким інформаційним інструментом виступає фінансова звітність. Фінансова звітність повинна надавати користувачам повну інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. Мета, склад і принципи підготовки фінансової

звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів визначені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1].

Фінансова звітність складається з: балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності [1].

Компоненти фінансової звітності відображають різні аспекти господарських операцій і подій за звітний період, відповідну інформацію попереднього звітного періоду та розкриття облікової політики та її змінах, що робить можливим ретроспективний та перспективний аналіз діяльності підприємства [3].

Слід також відмітити, що інформація щодо фінансового стану та результатів діяльності використовується як основа для прогнозування майбутнього фінансового стану, результатів діяльності, спроможності підприємства вчасно виконати свої зобов'язання [3].

Незалежно від групи користувачів, усі вони зацікавлені у повноті та достовірності інформації. Саме тому існують певні вимоги до інформації, яка наводиться у фінансових звітах: 1) достовірність (інформація повинна бути без помилок та перекручень, які зможуть вплинути на прийняття управлінських рішень); 2) дохідливість (інформація повинна бути зрозумілою, але за умови, що користувачі цієї інформації мають достатньо знань та зацікавлені у цій інформації); 3) доречність (звіти повинні містити лише ту інформацію, яка дає змогу оцінити минулі, нинішні і майбутні події). В сучасних умовах досить важливою є інформація для прийняття управлінських рішень.

Удосконалення принципів складання, змісту форм фінансової звітності, можливість додаткового розкриття інформації забезпечить підвищення її інформативності та значення.

Перелік використаних джерел:

1. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336>. (дата звернення 19.10.2020).
2. Голов С. Ф., Костюченко В. М., Кравченко І. Ю., Ямборко Г. А. Фінансовий облік : Підручник. К.: Лібра, 2005. 976 с.
3. Демко І. Роль фінансової звітності для прийняття управлінських рішень. URL: http://sophus.at.ua/publ/2016_03_31_lviv/sekcija_section_8_2016_03_31/rol_fi_nansovoji_zvitnosti_dlja_prijnjattja_upravlinskikh_rishen/122-1-0-1836. (дата звернення 19.10.2020).

УДК: 657.922

Кушнір А.М.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ОБЛІК БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Облік біологічних активів регламентується прийнятими та введеними в дію Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 30 «Біологічні активи» та Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку біологічних активів, що є необхідними нормативними та методичними документами як для сільськогосподарських підприємств, так і фермерських господарств. Головною особливістю бухгалтерського обліку є те, що більшість їх операцій пов'язана з відображенням біологічних активів. Проте прийняття П(С)БО 30 спричинило ряд невирішених

методологічних і практичних питань, пов'язаних з веденням обліку біологічних активів, зокрема щодо їх оцінки, визнання, визначення фінансових результатів, відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку тощо.

Сільськогосподарське виробництво – це вид господарської діяльності з виробництва продукції, яка пов'язана з біологічними процесами її вирощування й призначена для споживання в сирому і переробленому вигляді та для використання в нехарчових цілях. Специфіка сільського господарства настільки значна, що для обліку в ньому затверджено окремий стандарт П(С)БО 30 «Біологічні активи», в якому визначено біологічні активи та регламентовано порядок їх визнання, оцінки та обліку [1].

До сільськогосподарських відносяться біологічні активи, які здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, які призначені для продажу або використання у сільськогосподарській діяльності [1]. В залежності від галузі сільськогосподарські біологічні активи поділяються на: біологічні активи рослинництва та біологічні активи тваринництва. Іншою класифікаційною ознакою, за якою групуються біологічні активи, є період участі біологічних активів у господарському обороті підприємства.

Загальний підхід бухгалтерського обліку біологічних активів полягає в тому, що вони відображаються на дату балансу за справедливою вартістю, а якщо її визначити неможливо її оцінюють за первісною вартістю. Виходячи з правил оцінки біологічних активів у фермерських господарствах, розглянемо детально варіанти обчислення справедливої вартості біологічних активів та порівняємо їх з міжнародними стандартами.

Мета методу обліку за справедливою вартістю полягає у відображенні біологічних активів в обліку за реальною ринковою ціною, що може визначатися виходячи з [1]:

1) цін, які виникли на відповідні біологічні активи на активному ринку на звітну дату, цінових пропозицій постійних контрагентів (покупців і заготівельних організацій);

2) останньої ринкової ціни щодо операції з такими біологічними активами – якщо немає активного ринку на такі активи;

3) ринкових цін на подібні біологічні активи, відкоригованих з урахуванням індивідуальних характеристик;

4) додаткових показників, що характеризують рівень цін на біологічні активи, де сільськогосподарське підприємство може самостійно встановити склад таких: показників, розробити порядок їх визначення, а також методику оцінки біологічних активів з їх застосуванням;

5) теперішньої вартості майбутніх чистих грошових надходжень від біологічних активів, обчисленої відповідно до П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів» – у разі відсутності інформації про ринкові ціни біологічних активів.

Перелік використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.gov.ua/>.

2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів. Затв. наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2006 р. № 1315 // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2007. – № 4. – С. 17–32.

Мазуренок О. Р., Борніцький Т. В.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ В УМОВАХ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасний рівень розвитку інформаційної технології має назву «новітні» ІТ (НІТ). Їх застосування має інноваційний характер, оскільки володіючи достатнім обсягом інформації про розвиток сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій, можливим є своєчасне врахування їх запровадження в роботу бухгалтера, при визначенні порядку взаємодії з клієнтами. [1]. На сьогоднішній день на зміну діючим механізмам ведення бухгалтерського обліку запроваджується дистанційний спосіб виконання обов'язків штатним бухгалтером з використанням спеціалізованих SaaS-додатків. Одним із найпопулярніших додатків для контролю фінансів є Mint. Це універсальна утиліта для відстеження своїх витрат та доходів. Можна створити акаунти для кількох валют, а також вручну вносити свої рахунки. Програма You Need a Budget пропонує працювати за правилом «гроші мають працювати». Це може бути інвестиція, оплата боргу, покриття поточних витрат. Утиліта «Дзен-мани» цікава своєю адаптацією до реалій країн СНД. Вона підтримує синхронізацію з банками та розпізнає банківські SMS, завдяки чому фінансові операції не обов'язково вводити вручну.

Із набуттям чинності Указу Президента України № 133/2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» перед більшістю вітчизняних підприємств постала проблема вибору програмного забезпечення для

ведення бухгалтерського обліку. Наявні програмні продукти на ринку України не можуть на сучасному етапі виступати реальними конкурентами продуктам «1С» як за функціональним, та і за ціновим критеріями. [2]. Тому системи бухгалтерського обліку стали одними з перших програм, які стали доступними в Інтернеті. Значну увагу на сторінках періодичних видань з питань інформаційних технологій, зокрема обліку, приділяють концепції «Інтернет речей» (англ. – Internet of Things, IoT). За даними дослідження McKinsey Global Institute потенційний економічний вплив IoT у 2025 році становитиме від 3,9 трлн. до 11,1 трлн. дол. США, причому найбільшого впливу зазнають самі підприємства, а ось найменшого – офіс. [3].

Отже, протягом останніх років відбувалися суттєві зміни в організації бухгалтерського обліку - перехід від звичайного (ручного) ведення обліку до більш новітнього із використанням нових технологій, що забезпечують автоматизацію процесу і зберігання даних обліку в мережі Інтернет. Застосування новітніх технологій дозволяє бухгалтеру виконувати свої обов'язки максимально ефективно з мінімальними витратами як часу, так і грошових коштів.

Перелік використаних джерел:

1. Faye Chua Technology trends: their impact on the global accountancy profession URL:<http://www.accaglobal.com/my/en/technical-activities/technical-resources-search/2013/may/technologytrends.html>. (дата звернення: 18.10.2020).

2. Студенникова Г. Запретили ли на самом деле 1С в Украине. URL::<https://strana.ua/articles/analysis/71062-zapretili-li-na-samom-dele-1s-v-ukraine.html>. (дата звернення: 18.10.2020)

3. Белоцерковский А. Интернет вещей – это будущее, которое уже наступило. URL: <http://www.therunet.com/interviews/5015>. (дата звернення: 19.10.2020)

Мазуренок О. Р., Пащин В. Є.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ

Інформаційна система (далі ІС) – сукупність організаційних і технічних засобів для збереження та обробки інформації з метою забезпечення інформаційних потреб користувачів.[1]

За рівнем функціональності ІС поділяють на: однофункціональні (ПП ІС: Бухгалтерія, ПП «М.Е.Дос», АРМ «Єдиний внесок», ПП «iFin Zvit»); багатофункціональні (ПП «ІС: Підприємство7.7», ПП «БЭСТ»); повнофункціонувальні (OLAP (Online Analytical Processing), «Парус 8» [2, с.244]. За рівнем або сферою використання та діяльності ІС поділяють на державні, територіальні (регіональні), галузеві, підприємств або організацій (установ), технологічних процесів. За рівнем автоматизації процесів управління виділяють такі класи ІС: інформаційно-пошукові, управлінські, інформаційно-довідкові, системи підтримки прийняття рішень, інтелектуальні тощо. За ступенем централізації обробки інформації ІС поділяються на централізовані, децентралізовані. [3]

Проте основними перевагами вищеперелічених ІС є:

1. Програмний продукт автоматизації обліку можливо швидко ввести в експлуатацію, а при зміні масштабів діяльності підприємства, підходів до управління чи організації облікових робіт змінити ті чи інші параметри.
2. Усі облікові дані реєструються та зберігаються в єдиній інформаційній базі.

3. Швидкий доступ до інформації для прийняття управлінських рішень та можливість постійного ведення оперативного контролю.

4. Сучасний ергономічний інтерфейс автоматизованих програм обліку забезпечує доступність засвоєння інформації та високу швидкість роботи для фахівців.

5. Можливість доступу до інформації через мережу Інтернет.

Слід виокремити ряд недоліків, із якими можуть стикнутися користувачі під час роботи з даними ІС:

1. Статичність, оновлення техніки, навчання персоналу, висока ціна.

2. Залежність від всесвітньої мережі Інтернет.

3. Постійна необхідність адаптації до сучасних вимог часу.

Проаналізувавши переваги та недоліки інформаційних систем обліку, вважаємо, що сучасний стан розвитку комп'ютерної техніки, інформаційних технологій і бухгалтерського обліку забезпечує децентралізовану технологію обробки облікової інформації відповідно до концепції розподіленої системи обробки даних за багаторівневою системою управління об'єктами бухгалтерського обліку в єдиній інтегрованій системі господарського обліку.

Перелік використаних джерел:

1. Інформаційна система URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційна_система (дата звернення: 18.10.2020).

2. Лучко М. Р., Адамик О. В. Інформаційні системи і технології в обліку й аудиті: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 252 с.

3. Класифікація інформаційних систем. URL: <https://studopedia.org/14-1512.html> (дата звернення: 18.10.2020).

АВТОМАТИЗОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ

Бухгалтерський облік є головним елементом економічної інформаційної системи підприємства, оскільки його частка становить понад 80% від усієї економічної інформації. Саме тому вирішальним напрямом удосконалення бухгалтерського обліку (поруч із впровадженням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності, удосконаленням нормативної бази) є впровадження автоматизованих систем, що базуються на інноваційних інформаційних технологіях. Це дозволяє більш повно реалізувати інформаційні, контрольні та аналітичні функції обліку в системі управління підприємством [1, с. 5].

Що ж таке «інформаційні технології»? Під інформаційною технологією (ІТ) слід розуміти комплексну систему методів і способів збору, накопичення, опрацювання, зберігання, передачі (обміну), подання і використання інформації [2, с. 58].

Усі програми що створені для покращення ведення обліку будуються по одній схемі: є велика частина даних бази даних, де відображується будь-яка інформація, яка надається бухгалтеру, який працює на певному автоматизованому робочому місці. Потім отримана інформація редагується, і всі математичні операції обчислюються та роздруковується у потрібному вигляді.

Найпопулярнішою програмою для ведення бухгалтерського обліку є «1С: Бухгалтерія для України». Також на українському ринку інформаційних систем виділяють наступні програми: Парус; БЕСТЗВІТ

ПЛЮС; X-DOOR; GrossBee XXI; M.E.Doc IS; АБСистема (Офіс-2000); Баланс-Клуб (SoNet); GMS (Office Tools) та інші. Але потрібно зауважити, що на думку експертів 1С: Бухгалтерія є найбільш вдалою повнофункціональною програмною системою серед інформаційних технологій на ринку комп'ютеризації облікового процесу на даний період часу.

В Україні можна знайти підприємства, які використовують іноземні інформаційні технології для ведення обліку, зокрема: програмне рішення Ваап (США) в Україні використовують ВАТ «Гідросила», ВАТ «Червона зірка», ТОВ АВМ «Ампер». Клієнтами SAP, німецької компанії-розробника, в Україні є Жидачівський ЦПК, Чорнобильська АЕС, Міненерго України, комбінат «Азовсталь» та інші. Але потрібно зазначити, що такими програмами користуються такі підприємства, в яких є необхідність ведення обліку за міжнародними стандартами і регулярно готувати відповідні звіти.

Отже, бухгалтерський облік є невід'ємною частиною кожного підприємства чи організації. Саме тому, для того, щоб покращити можливості ведення бухгалтерського обліку створюють певні інформаційні технології. Аналізуючи все вищезгадане можна підсумувати, що вибір програми для ведення обліку є завданням самого підприємства, що залежить від виду його діяльності, співпраці з іншими компаніями і основне технологічне оснащення, тобто автоматизоване робоче місце працівника.

Перелік використаних джерел:

1. Бенько М. М. Новітні інформаційні технології в бухгалтерському обліку. / Бенько М. М. // Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Стан, проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу і контролю у контексті сучасних концепцій управління» (28-29 квітня 2011 р.) -Львів. - С. 39-41.

2. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: основи теорії та концептуальні засади побудови. Навч.-метод. посібник / Сопко В. В., Сопко О. В. - К.: 2003. - 231 с.

УДК 657

Марцішко Сабіна

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ТА ЗАВДАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансове управління суб'єктами сільськогосподарського ринку передбачає їхній тактичний та стратегічний розвиток. Процедури вибору оптимального облікового варіанту мають відповідати сучасним орієнтирам, оскільки ці зміни можуть генерувати нові поступальні умови для розвитку.

Оптимальність облікової політики сільськогосподарських підприємств вимагає переходу від традиційних інструментів системи обліку до діджитал-принципів. Проблеми формування політики виникає перед значною кількістю сільгоспвиробників, адже ринок вимагає нових та удосконалення діючих інструментів. Для отримання ефективних рішень необхідна система продукування даних, її перетворення та оцінка, що неможливо без обліково-аналітичної функції.

Індивідуальна політика обліку дозволяє з максимальним ефектом використовувати всі ресурси: активи, капітал та зобов'язання; здійснювати маневрування засобами залежно від змін на ринку.

Значний внесок до розробки питань формування політики обліку внесли вчені: Ф. Бутинець, М. Пушкар, В. Швець, С. Ловінська та інші. Проте, можна констатувати, що зазначена проблема досліджена в контексті

сільськогосподарських підприємств не достатньо повно. Крім того, процеси гармонізації з МСБО передбачають врахування значної частини їх вимог та принципів, як наслідок, робота з їх просування є незавершеною.

Досліджуючи облікову політику на ПП «Вікнини», було встановлено, що цьому елементу приділяється недостатньо уваги, як бухгалтерією підприємства, так і його керівництвом. Порівняння змісту діючого наказу, продемонструвало, що він в основному дублює попередній наказ, незважаючи на динамічні зміни як у внутрішньому фінансовому середовищі, так і ззовні. Загалом, наказ передбачає перелік методичних норм, не враховуючи організаційно-технічних норм та можливостей для їх масштабування. Деякі елементи при цьому перевантажені надмірною інформацією. Це свідчить про те, що даний механізм не використовується в повному обсязі.

Для усіх без винятку суб'єктів економіки необхідною є організація обліку, яка здатна забезпечити достовірність даних, її інформативність, збалансувати інтереси всіх стейкхолдерів обліку, знайти способи зменшення податкових виплат тощо. Усе це можливо при якісно налагодженій системі, яка б ґрунтувалась на сформованій політиці обліку.

Здійснивши аналіз визначень у літературі, можна стверджувати, що у залежності від автора всі вони відрізняються між собою як за змістом, так і за суттю. Основні із них ми узагальнили за трьома ознаками (рис. 1.1).

У фаховій літературі в міжнародному масштабі існує значна кількість різних трактувань щодо облікової політики (ОП). Це й постулати, правила, критерії, способи, умови тощо. У нормативній базі частіше використовується термін – якісна характеристика інформації. Проте, найбільш узагальнюючим на нашу думку в теоретичному плані є поняття «критерій», а в практичному – «вимоги».

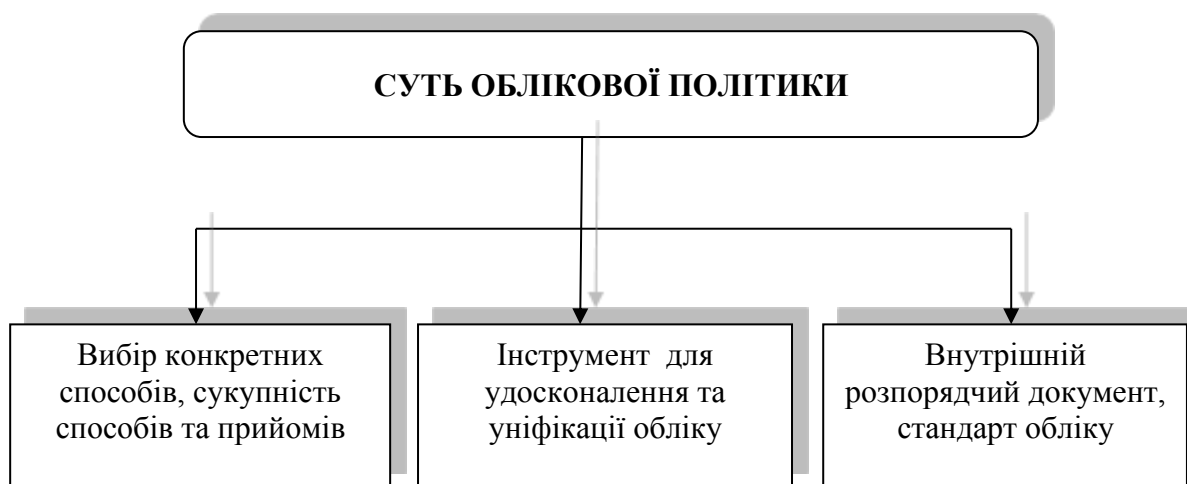

Рис. 1.1. Суть облікової політики

При формуванні облікової політики необхідно врахувати критерії: безперервності діяльності, майнового відмежування, послідовності, своєчасності, раціональності тощо.

На облікову політику здійснюють вплив фактори, визначаючи при цьому зміст облікової політики. Саме вони складають базову та змістовну передумову. Базовими, зокрема, є: організаційні та технологічні особливості; джерела доходів суб'єкта; обсяги діяльності; особливості матеріальної та технічної бази; система його інформаційного забезпечення. Відповідно, змістовна частина – це не що інше як сфера допустимих значень ключових параметрів системи. До них, зокрема, можна віднести: закон та стандарти бух обліку; основні його принципи.

Слід констатувати, що у вітчизняній практиці відсутній стандарт присвячений обліковій політиці. Хоча такі мають місце в не одній країні. Таким чином, методичне забезпечення процесу формування політики обліку потребує деталізації та відповідних роз'яснень. Особливе значення в процесі формування ОП має дотримання принципу безперервності. Тобто суб'єкти ринку мають здійснювати свою діяльність зважаючи на невизначеність та існування ризиків. Тому, для безперервної діяльності необхідно їх враховувати та, за можливості, мінімізувати. Ситуація

значного ступеню невизначеності також може виникати при невірній інтерпретації облікової інформації. Таким чином, основною метою ОП є однозначне відображення інформації та її трактування з метою прийняття рішень.

Необхідно пам'ятати, що при будь-яких перевірках наказ про ОП є першопочатковим джерелом контролю, цей документ вивчають першим. Навпаки, грамотно сформована ОП є корисною інформаційною базою для усіх стейкхолдерів обліково-контрольного процесу.

Перелік використаних джерел:

1. Облікова політика підприємства / Т.М. Сторожук. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2015. – 240 с.
2. Облікова політика підприємства. [текст] : навч. посіб. / Ю. А. Верига, В. А. Кулик, Ю. О. Ночовна, С. Ю. Іванюк – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 312 с.

УДК 657

Мишограй Роман

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

**ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ
ТЕОРІЇ У ВИЗНАЧЕННІ СУТНОСТІ МАЙНОВОГО ТА
ФІНАНСОВОГО СТАНУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ**

Відаючи належне науковим працям учених, які досліджували питання визначення сутності фінансового стану підприємства, слід вказати на відсутність єдиного тлумачення даного поняття. Дослідження більшості публікацій у науковій літературі присвячено розгляду методологічних засад

аналізу й оцінки фінансового стану і через цю призму – формуванню сутності категорії фінансового стану підприємства. Переважна більшість науковців розглядає фінансовий стан із позицій представлених у методиці інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій. Однак наразі залишається малодослідженим аспект визначення сутності фінансового стану підприємства з позицій фінансового управління підприємством, чим і зумовлена актуальність даного дослідження.

Індикатори конкурентоздатності залежать від ефективності менеджменту. Помилки тут виникають від неякісної обліково-аналітичної роботи. Попередження кризових явищ лежить у площині ефективності фінансового аналізу. Дана система є гарантом стійкості й стабільності суб'єктів ринку.

Проблеми фінансового аналізу досліджені: М.І.Бакановим, О.М.Волковою, А.І.Ковальовим, В.М.Родіоновою, Н.О.Русак, Г.В.Савицькою, А.Д.Шереметом, Е.Хелфертом, В.М.Івахненком, Л.А.Лахтіоновою, та ін.

Вивчення фахової літератури доводить, що в аналітичному просторі немає єдиної думки щодо тлумачення певних специфічних аналітичних понять; способів, методів та прийомів аналізу; групування показників; законодавчі недоліки щодо оцінювання. Перелічені проблеми спонукали до написання роботи.

Зміст та значення аналізу фінансового стану та його економічну роль під час ведення фінансово-господарської діяльності на підприємстві визначає поняття «майновий стан» та «фінансовий стан». Ці економічні категорії досліджуються окремо, і в той же час переплітаються між собою, формуючи фундаментальні основи економічної та облікової теорії у їх визначенні.

Майновий стан характеризується під час керівництва майном відношенням майнових прав та зобов'язань, які мають вплив на діяльність

підприємства в цілому. Крім того, на нього мають вплив як показники витрачання активів, так і показники використання джерел формування цих активів на підприємстві.

Таким чином фінансовий стан підприємства показує результати руху господарських процесів, їх динаміку та характер. Тому важливо періодично здійснювати оцінку фінансового стану підприємства (рис. 1.), розраховувати показник економічної безпеки з метою покращення діяльності підприємства.

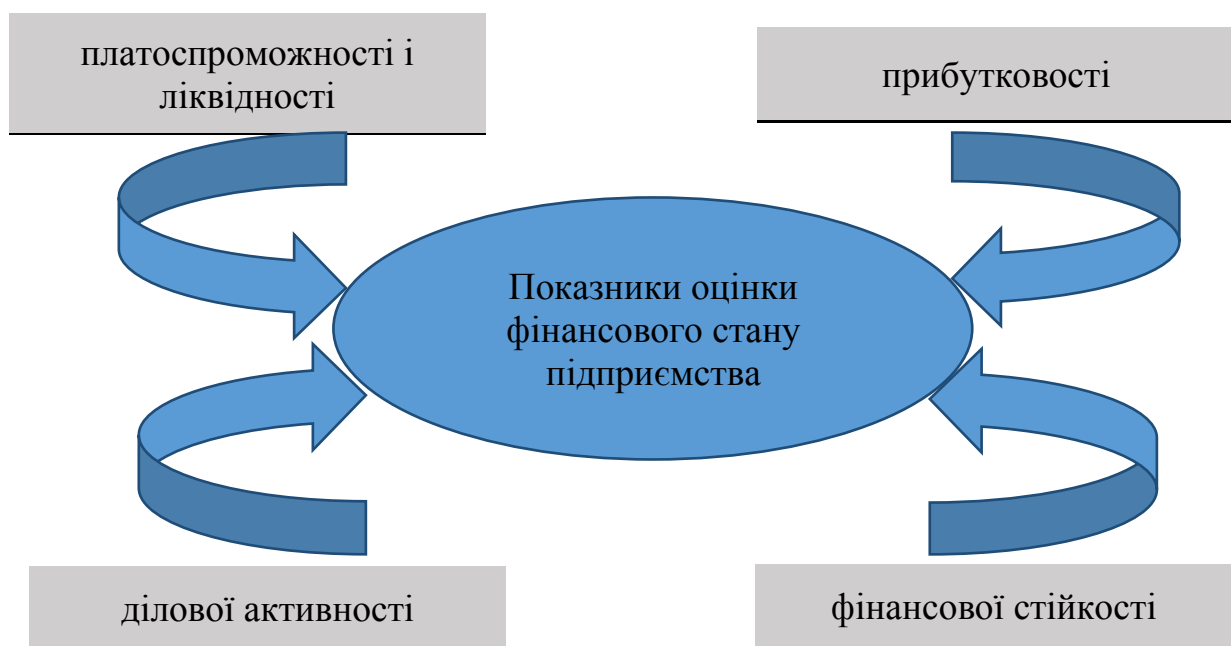

Рис.1. Оцінка фінансового стану підприємства

Одна з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства – це забезпечення стабільності його діяльності в майбутньому. Вона пов'язана із загальною фінансовою структурою підприємства, його залежністю від кредиторів та інвесторів. Фінансовий стан можна розглядати як сукупність майнових прав і зобов'язань, що мають переважно грошовий характер, обслуговують процес формування, розподілу і використання фондів грошових коштів, необхідних здійснення підприємницької діяльності та забезпечення інтересів власників. Фінансовий стан

опосередковано відображає визнання ринком результатів діяльності підприємства і якості управління його майном. Як наслідок, майновий стан підприємства можна розглядати як склад і співвідношення майнових прав та зобов'язань, що виникають в процесі управління майном, а також економічно та соціально впливають на внутрішню організацію і позиції підприємства у зовнішньому середовищі. Таким чином, обидва поняття є взаємопов'язаними, оскільки майновий стан впливає на фінансовий, а останній є однією з якісних характеристик майнового, є складовою частиною, але за деякими параметрами виходить за межі майнового стану.

Перелік використаних джерел:

1. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємств. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України: колективна монографія / за ред. Слатвінського М.А. - Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. - С. 151–156.

2. Семенов А.Г. Стратегічні методи підвищення ефективності виробництва на підприємствах: Монографія. / Семенов А.Г. - Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2006. - 376 с.

УДК: 336.67:657.1

Моряк Т.В.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ КРЕДИТНИХ СПЛОК

З 1 липня 2020 року Національний банк перейняв на себе функції регулятора ринку небанківських фінансових послуг: страхових, лізингових,

факторингових компаній, кредитних спілок, ломбардів та інших фінансових компаній.

На сьогодні Коронакриза найбільше позначилась саме на секторі кредитних спілок, активність яких суттєво знизилася навесні, а погіршення якості активів через неповернення кредитів позичальниками призвело до збитків.

Сектор кредитних спілок у 2020 році розвивається повільно: обсяги активів майже не зростають, кількість гравців скорочується. 23% членів кредитних спілок є активними, тобто користуються послугами кредитних спілок. Кредитним спілкам непросто конкурувати з іншими кредиторами: можливості надавати супровідні фінансові послуги законодавчо обмежені. Ставки кредитування нижчі порівняно з іншими небанківськими кредиторами, але близькі до банківських. Під час кризи ситуація загострилася. На початку карантину кредитним спілкам було тимчасово заборонено приймати клієнтів у відділеннях. Хоча така заборона діяла й для інших небанківських кредиторів, вони продовжували обслуговувати клієнтів онлайн, що було неможливим для кредитних спілок. Крім того, під час кризи почала погіршуватись якість обслуговування позик, які забезпечені переважно лише порукою. Прострочка виникла не лише за ризиковими споживчими кредитами, а й за кредитами на бізнеспотреби що значною мірою сконцентровані в агросекторі. Загалом саме через формування резервів за кредитами у 2020 році кредитні спілки почали генерувати збитки. При цьому навіть тепер резерви часто є недостатніми, бо відображають переважно фактичні збитки, а не очікувані. Крім того, значна частина кредитних спілок не має достатнього обсягу чистих процентних доходів для покриття адміністративних витрат. Відповідно кредитні спілки не мають можливості нарощувати капітал, а тому 12 з них працюють із порушенням вимог до достатності капіталу.

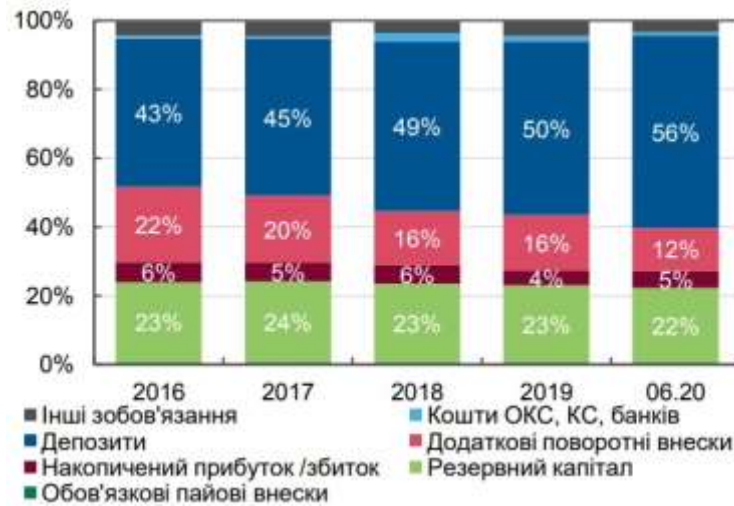

Рис.1. Структура джерел фондування

Активи кредитних спілок зростають дуже повільно, а їхня кількість зменшується. З діючих кредитних спілок третина не залучає депозити. Близько чверті членів кредитний спілок отримало кредити. Основу портфеля становлять споживчі позики. Серед отримувачів кредитів на бізнес-потреби переважають агровиробники. Після запровадження карантину темпи кредитування сповільнилися.

У структурі зобов'язань переважають депозити, обсяги яких зросли на 24% р/р. Частка додаткових пайових внесків у фондуванні знизилась. Основу капіталу формує резервний капітал, обсяги якого дещо зменшились.

Операційна діяльність низькоефективна через високі адміністративні витрати. У I кварталі зросли й обсяги витрат на формування резервів, а фінансовий результат – відчутно погіршився. Щоправда вже у II кварталі тренд змінився.

Перелік використаних джерел:

1. Огляд небанківського сектору. Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Nonbanking_Sector_Review_2020-10.pdf

СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Бухгалтерія залежить від ринкового середовища і системи законодавства. Основна функція бухгалтерії полягає в точному відтворенні та веденні бухгалтерського обліку. Вона виконує домінуючу роль в інформаційній системі підприємства. Бухгалтерія, як структурний підрозділ без якої не обходиться жодне підприємство. Бухгалтерський облік реалізується шляхом суцільного безперервного документування всіх господарських операцій. Він включає реєстрацію та узагальнення інформації про стан майна й капітал підприємства.

Бухгалтерський облік та фінансова звітність ґрунтуються на таких основних принципах [1; 2]:

1. Принцип автономності – суб'єкт господарювання веде облік власної діяльності автономно. Він сам веде бухгалтерську звітність, сплачує податки, веде розрахунки з працівниками.

2. Принцип безперервності – полягає в тому, що доходи і витрати відображаються в обліку та звітності безперервно, що дає змогу визначати на будь-яку звітну дату результати діяльності підприємства.

3. Принцип доказовості результатів господарювання – ґрунтується на застосуванні суцільного документування всіх господарських операцій на підприємстві.

4. Принцип грошової оцінки – полягає в тому, що всі грошові операції відображені в єдиному грошовому вираженні. Це потрібно для їх

групування, порівняння з нормативними показниками та показниками за суміжні звітні періоди.

5. Принцип собівартості – полягає в тому, що сировина, матеріали, вироблена продукція відображається у бухгалтерському обліку за фактичними витратами.

6. Принцип обачності – витрати і доходи мають відображатись у бухгалтерському обліку на основі достовірно обґрунтованих господарських операцій.

7. Принцип нарахування – застосовують в бухгалтерському обліку для визначення моменту здійснення витрат і отримання доходів.

8. Принцип суттєвості – передбачає відображення в бухгалтерському обліку суттєвих витрат упродовж усього циклу.

9. Принцип правомочності – полягає в комплексному відображенні в бухгалтерському обліку всієї господарської діяльності підприємства.

10. Принцип відповідності – забезпечує відповідність між витратами і доходами у звітному періоді.

11. Принцип облікової політики – передбачає застосування в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності протягом тривалого часу обраних методів визначення доходів.

12. Принцип реалізації – ґрунтується на визначенні бухгалтерському обліку доходів від реалізації продукції.

13. Принцип періодизації – передбачає поділ безперервної господарської діяльності підприємства на звітні періоди.

Всі принципи в бухгалтерському обліку тісно взаємопов'язані. Бухгалтерія, як процес, посідає значне місце у загальній системі управління підприємством.

Перелік використаних джерел:

1. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підруч. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.

2. Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Одеса: ОНЕУ, 2012. 670 с.

УДК 657

Панчишин Д.В.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ТІНЬОВОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

На сьогодні, суб'єкти підприємницької діяльності – підприємства, установи, організації та фізичні особи-підприємці порушують норми законодавства щодо виплати заробітної плати та ухиляються від сплати податків, адже система оподаткування є досить затратною для них. Часто підприємства приховуючи частину прибутку від реалізації товарів, робіт, послуг, виплачують доходи працівникам, які не обліковані в бухгалтерських документах, а також використовують працю найманих працівників, офіційно не зареєстрованих як наймані особи. Це все призводить до недоотримання бюджетом коштів, до втрати страхового стажу працівників, а, відповідно, і до отримання малих пенсій. Тому питання легалізації тіньової заробітної плати, її обліку та оподаткування є актуальним і потребує прийняття негайних заходів щодо його вирішення.

Проблемами обліку та оподаткування заробітної плати, а також вивченням причин легалізації тіньової зарплати займались такі вітчизняні науковці як Антипов В., Базилевич В., Варналій З., Коляда Т., Лібанова Е., Мазур І., Мандибуря В., Ординський В., Романів Є., Швабій К. та інші.

Працівник, який отримує зарплату в «конверті» офіційно вважається не працевлаштованим. Його можуть звільнити в будь-який момент, без жодних компенсацій. У нього немає права на відпустку, права на оплату лікарняних та допомогу у зв'язку з безробіттям, права не працювати у вихідний та святковий день, чи оплати праці у ці дні у подвійному розмірі, права на охорону праці, права на соціальне страхування [1, с.14].

Важливим інструментом у боротьбі з тіньовою зарплатою є зниження податкового навантаження, а також встановлення кримінальної та адміністративної відповідальності за порушення норм законодавства щодо заробітної плати. Варто зазначити, що в інших країнах ухилення від оподаткування є важким злочином, за вчинення якого передбачено значні терміни позбавлення волі та штрафів.

Ще одним із напрямків легалізації тіньової заробітної плати є посилення відповідальності за виплатою офіційної заробітної плати, адже це матиме позитивні наслідки як для працівників, так і роботодавців та держави (рис.1).

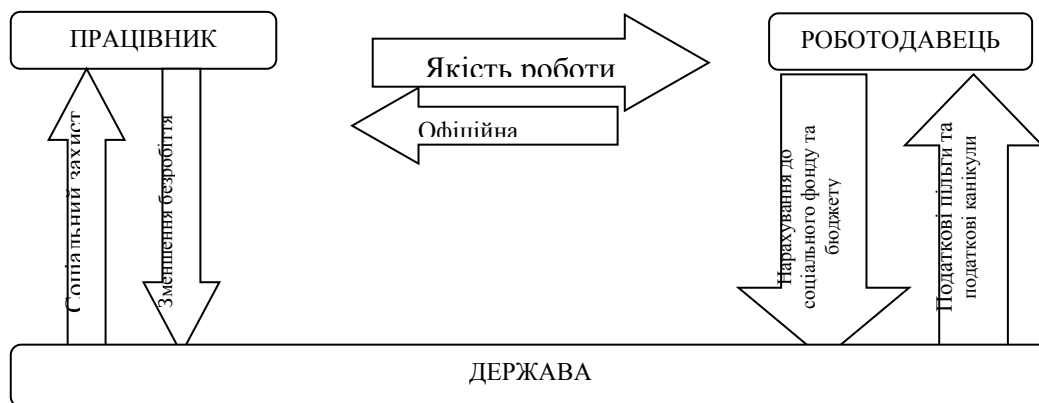

Рис.1. Ефективність контролю за виплатою офіційної зарплати

Отже, дотримання вказаних вище напрямів сприятиме легалізації тіньових зарплат та залученню активів у легальну економіку. Зменшення податкового навантаження на фонд оплати праці призведе до детінізації власного бізнесу та відмови від ведення подвійної бухгалтерії. Наповнення

державного бюджету, соціального фонду та зменшення безробіття – ось ті позитивні наслідки, до яких призведе легалізація тіньової заробітної плати найманих працівників.

Перелік використаних джерел:

1. Стратонович Н. Легальна зарплата – гідна пенсія // Свобода слова. – 2019. – №25.

УДК 657

Рапа Н. В.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА: ФОРМУЄМО ТА ВИПРАВЛЯЄМО ПОМИЛКИ

Формування облікової політики безпосередньо на підприємстві викликане особливостями та специфікою його діяльності, які досить складно повноцінно відобразити в нормативних документах.

Що ж таке облікова політика? Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», облікова політика визначається як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1].

Потрібно зазначити, що свою облікову політику підприємство визначає самостійно за погодженням із власником або уповноваженим ним органом відповідно до установчих документів. Щоб правильно розкрити свою облікову політику підприємства засвосовують: принципів оцінки статей звітності; методів обліку щодо окремих статей звітності.

Також важливим питанням про облікову політику є: на який термін встановлюється облікова політика і коли її можна підкоригувати?

Встановлюють облікову політику не на якийсь певний строк, а на тривалий період діяльності підприємства. Оскільки згідно з бухпринципом послідовності обрана підприємством облікова політика повинна застосовуватися постійно з року в рік. А саме облікову політику можна підкоригувати, якщо: змінюються статутні вимоги; змінюються вимоги органу, який затверджує П(С)БО; зміни облікової політики забезпечать достовірніше відображення подій/госпоперацій у бухобліку і фінансовій звітності підприємства [2].

І особливу увагу я хочу приділити саме типовим помилкам при визначенні облікової політики, які найчастіше зустрічаються на даний час в Україні.

По-перше, це використання «чужої» («стандартної») облікової політики. Доволі поширеними є такі випадки: складання облікової політики з документа, завантаженого з мережі «Інтернет» та косметично адаптованого під потреби підприємства; переклад облікової політики групи міжнародних компаній, у тому числі процедур управлінського обліку, та їх формалізація у вигляді наказу про облікову політику для конкретного українського підприємства; використання «застарілої» облікової політики, тобто документа, формально складеного і затвердженого в минулих періодах.

По-друге, не потрібно включати до облікової політики описання детальних управлінських процедур та внутрішніх положень підприємства або зловживати в обліковій політиці цитатами з ПКУ чи податкових нормативних актів.

По-третє, складаючи облікову політику, не слід просто цитувати положення стандартів бухгалтерського обліку чи методичних рекомендацій або включати до неї облікові процедури, які підприємство не застосовує, або

операції, які підприємство не здійснює. Натомість варто детально зазначити облікові підходи щодо основних бізнес-процесів кожного окремого підприємства.

Таким чином, питання про облікову політику є завжди актуальним, адже її роль для підприємства є дуже великою. Незважаючи на важливість облікової політики помилки при її встановленні зустрічаються доволі часто. Отже, з метою удосконалення облікової політики на підприємстві при її розробці необхідно керуватися плановими обліковими проектними документами та розробляти її поетапно, оптимізуючи процес.

Перелік використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах" // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

УДК 657

Рогожинська О.Ю.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Найважливішим фактором нормального функціонування підприємства є управлінська діяльність, при якій можна достовірно та оперативно користуватись певною інформацією. Важливою частиною цього процесу є налагоджена організація управлінського обліку. Один з принципів, яким

керуються при організації управлінського обліку є принцип методологічної незалежності, який визначає, що кожне підприємство встановлює свої правила організації та порядок ведення управлінського обліку. Перш ніж розпочати введення обліку перед власниками виникає велика кількість запитань: чи потрібен фінансовий облік при веденні управлінського на кого покласти відповідальність за його організацію та ведення тощо.

Під організацією управлінського обліку слід розуміти систему умов і елементів побудови облікового процесу для одержання достовірної і своєчасної інформації про господарську діяльність компанії, здійснення контролю за раціональним використанням ресурсів і управління діяльністю. Організація управлінського обліку є внутрішньою справою кожного підприємства, адже немає двох однакових компаній. Проте для того, щоб вважати систему управлінського обліку ефективною, необхідно, щоб вона сприяла досягненню завдань підприємства з мінімальним обсягом витрат на організацію і функціонування управлінського обліку. Щодо запитань про, які я згадувала раніше можна дати відповідь:

1. Чи потрібен фінансовий облік при веденні управлінського обліку? Відповідь однозначна «так». Звісно, управлінський облік потрібен для: планування та прогнозування діяльності підприємства; аналізу собівартості і рентабельності; оцінки поточних результатів діяльності як компанії в цілому, так і в розрізі видів продукції (робіт, послуг). Здавалося б серед прогнозування та планування немає місця фінансового обліку, проте цей процес неможливий без адекватної оцінки минулого і сьогодення. Тож і між бухгалтерією та структурою, яка займатиметься веденням управлінського обліку, повинна бути тісна взаємодія. Адже неможливо планувати, аналізувати та контролювати без інформації про фактичний стан справ підприємства. Фінансовий та управлінський облік, по суті, оперують одними й тими ж даними, проте, в залежності від потреб власника підприємства, використовують їх по-різному.

2. На кого повинна бути покладена відповідальність в організації та ведення управлінського обліку на підприємстві? Все залежить від розмірів підприємства, завдань, на вирішення яких він спрямований, автоматизації бухгалтерського обліку. На підприємствах ведення управлінського обліку може бути покладено безпосередньо на бухгалтерію. Інший варіант для великих підприємств – це створення для ведення управлінського обліку під керівництвом головного бухгалтера спеціального відділу, або виділення зі складу бухгалтерії співробітників, які будуть займатися винятково веденням управлінського обліку.

Так чи інакше управлінський облік присутній на кожному підприємстві, адже власник для підтримки прийняття своїх рішень використовує саме управлінську інформацію.

Перелік використаних джерел:

1. Управлінський облік: навч. посібник / Гончаренко О.О., Давидюк Т.В., Саюн А.О., Рогова Н.В. – К.: УБС НБУ, 2014. – 415 с.

2. Управлінський облік: навч. посібник / В.Д. Зелікман, Р.Б.Соколовська та ін. – Дніпро: НМетАУ, 2017. – 198с.

УДК 657

Романишин Р.В.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

МОЖЛИВОСТІ ВИБОРУ ФОРМИ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» будь-яке підприємство має право самостійного вибору форми організації бухгалтерського обліку. При цьому бухгалтерську роботу

можуть виконувати: один бухгалтер чи бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером, спеціаліст з бухгалтерського обліку фізична особа – підприємець на договірних засадах, аудитор, аудиторська фірма чи централізована бухгалтерія, а також самостійно власник або керівник підприємства. Головне, щоб бухгалтерія забезпечувала виконання єдиних правил обліку та складання фінансової звітності, оскільки недотримання загальних положень бухгалтерського обліку розглядається як порушення встановленої облікової дисципліни і підпадає під застосування адміністративних і податкових санкцій.

Ведення бухгалтерського обліку на малих підприємствах ґрунтується на загальних методологічних принципах, встановлених основними нормативними документами, крім цього, малим підприємствам дозволяється використовувати спрощену систему ведення обліку і звітності.

Вибір форми обліку переважно залежить від цілей, поставлених системою управління підприємницькою діяльністю, але у вітчизняній практиці облік найчастіше підпорядкований складанню податкової звітності.

Спрощена форма бухгалтерського обліку може застосовуватись за: простою формою (без використання реєстрів обліку майна малого підприємства) та формою бухгалтерського обліку з використанням реєстрів обліку майна. У свою чергу, проста форма бухгалтерського обліку застосовується підприємствами, які здійснюють за місяць не більше 100 господарських операцій, не мають виробництва продукції і робіт, пов'язаних з великими матеріальними затратами, і ведуть облік в одному бухгалтерському реєстрі – Книзі обліку господарських операцій за формою К-1, та відомості обліку заробітної плати.

Будь-яка форма обліку вимагає складання по кожній господарській операції комплектації первинних документів поточного місяця до кожного

журналу бухгалтерського обліку у хронологічному та систематичному порядку із зазначенням належності до журналу чи відомості та періоду.

Особливої уваги вимагають автоматизовані форми ведення обліку, які дозволяють самостійно встановлювати порядок накопичення, оброблення, узагальнення, контролю інформації та формування звітних показників і можуть бути пристосовані як для великого, так і для малого підприємства. Єдиним їх недоліком з погляду малого бізнесу – є вартість таких програм і подальше супроводження з метою вдосконалення програмних алгоритмів, що вимагає фінансових витрат.

Отже, враховуючи, що в основі всіх вище перелічених форм лежить принцип журнальної форми ведення обліку, малі підприємства можуть обирати будь-яку форму, за умови, що вона найбільше задовольняє інформаційні потреби і фінансові можливості підприємства. І все ж, на нашу думку, автоматизовані форми ведення обліку повинні посісти чільне місце під час аналізу можливостей застосування форм узагальнення, формування і контролю бухгалтерської інформації. Оцінюючи всі «за» і «проти», необхідно враховувати динамічність розвитку малого бізнесу та перспективні витрати для інформаційного забезпечення аналізу просування до стратегічних цілей, встановлених підприємством.

Перелік використаних джерел:

1. Вказівки про склад та порядок заповнення облікових реєстрів малими підприємствами [Електронний ресурс] : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 31 травня 1996 р. № 112. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

2. Гоголь Т. Спрощена форма організації бухгалтерського обліку для підприємств малого бізнесу (не платників ПДВ) без застосування подвійного запису / Т. Гоголь, Н. Ніпорко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 11. – С. 3–17.

3. Дроб'язко С. І. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу : навч. посіб. / С. І. Дроб'язко, Т. М. Козир, С. Б. Холод ; за заг. ред. П. Й. Атамаса. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 416 с.

4. Матвіїв М. Я. Бухгалтерський облік на малих підприємствах за різними формами : навч. посіб. / М. Я. Матвіїв, П. Я. Хомин. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.

5. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами [Електронний ресурс] : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 25 червня 2003 р. № 422. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

6. Дем'яненко М. Я. Облік у селянському (фермерському) господарстві : навч. посіб. / М. Я. Дем'яненко, П. Т. Саблук та ін. – К. : ІАЕ УААН, 2001. – 403 с.

7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні (Електронний ресурс).

УДК 657

Савіцький Р.М.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Одним із найважливіших місць у людській діяльності відіграє інформація. Адже у своїх рішеннях людина постійно керується інформацією та управляє нею. Українське законодавство тлумачить інформацію як «будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді»

Одним із найважливіших призначень інформації є усунення та зменшення невизначеності, що в результаті сприяє формуванню стратегії розвитку підприємства та пошукам шляхів її реалізації.

Тому для ефективної діяльності підприємства необхідно володіти повною, достовірною, своєчасною, актуальною інформацією, яка надаватиме підприємству певні конкурентні переваги в процесі його функціонування.

Однак, слід зауважити, що інформація без певного опрацювання не може служити основою для прийняття управлінських рішень. Інформація, якою володіє підприємство, дає змогу:

- 1) визначити цілі та завдання підприємства;
- 2) здійснювати контроль за діяльністю підприємства;
- 3) приймати ефективні управлінські рішення;
- 4) здійснювати розподіл функцій між підрозділами підприємства для досягнення цілей.

На підставі аналізу наукових праць Пономаренка В.С., Гужви В.М., Матвієнка О.В., Цивіна М.Н., Новака В.О. та інших, нами визначено такі вимоги до інформації, яка використовується у діяльності підприємства:

– повнота. Повнота інформації означає, що вона повинна надходити в обсязі достатньому для здійснення ефективного управління підприємством;

– своєчасність. Частково, але своєчасно отримана інформація є більш кориснішою у процесі діяльності підприємства, ніж повна, проте не своєчасна інформація. Тобто, під своєчасною, слід розуміти інформацію, яка є такою, яка необхідна в конкретний момент часу;

– доступність. Доступність означає, що користувач, який наділений відповідними повноваженнями має доступ до інформації;

– вірогідність. Вірогідною є та інформація, яка відображає реальний стан підприємства та не містить помилок і перекручень;

– зрозумілість. Інформація повинна бути зрозумілою для користувачів яким вона призначена; – корисність. Корисність інформації оцінюють за тим, як ця інформація впливає на результат управління;

– достовірність. Достовірною є та інформація, яка відображає реальність.

Метою інформаційного забезпечення, як основи на якій підприємство здійснює свою діяльність, є надання користувачам повної, правдивої, достовірної та своєчасної інформації необхідної для забезпечення процесу управління. Отримати таку інформацію можна шляхом створення ефективної системи інформаційного забезпечення.

Систему інформаційного забезпечення підприємницької діяльності визначають як сукупність взаємопов'язаних інформаційних підсистем, що опосередковують на міжсуб'єктному рівні відносини щодо організації та здійснення підприємництва.

У свою чергу, інформаційна система підприємства, на нашу думку, повинна забезпечувати вирішення таких завдань на підприємстві:

1) збір даних необхідних для забезпечення своєчасною, повною та достовірною інформацією осіб, які приймають управлінські рішення;

2) опрацювання інформації, яка необхідна для прийняття управлінських рішень;

3) розповсюдження інформації на різних ланках управління.

Отже, під інформаційним забезпеченням слід розуміти сукупність інформації необхідної для управління економічними процесами та прийняття управлінських рішень. Належний рівень інформаційного забезпечення дасть змогу підприємству підвищити результативність прийнятих рішень у процесі діяльності. Адже основною метою інформаційного забезпечення є надання користувачам необхідної інформації, яка у свою чергу є важливим ресурсом, адже містить дані які зменшують невизначеність у діяльності об'єктів.

Перелік використаних джерел:

1. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

2. Корнев Ю. Інформаційне забезпечення розвитку підприємницької діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&_S21P03=FILE=&2_S21STR=vnanu_2008_5_5

УДК 657

Свідинський О. Р.

Тернопільський національний технічний
університет ім. І.Пулюя

МІСЦЕ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ

Зміни, які сьогодні відбуваються в економічному житті країни, призводять до формування нових вимог, які висуваються до спеціалістів з облікового процесу. Будь-який керівник на запитання про вимоги, які він висуває до бухгалтера, відразу наводить вичерпний перелік: вища освіта, вміння працювати з сучасною комп'ютерною технікою, досвід і, звичайно володіння мовою бізнесу – бухгалтерським обліком. В різні періоди питання організації обліку, контролю і аналізу висвітлювали вчені-економісти: Бутинець Ф.Ф., Білуха М.Т., Голов С.Ф., Литвин Ю.Я., Олійник В.М., Палюх М.С., Пушкар М.С., Рудницький В.С., Собко В.В., Завгородній В.П.

Бухгалтерський облік, як обліковий процес є складною системою – сукупністю елементів методу обліку, пов’язаних між собою та об’єднаних в єдине ціле, які надають інформацію про стан і рух активів, капіталу та зобов’язань підприємства, про характер і результати господарювання в єдиному грошовому вимірнику. Виступаючи ланкою зв’язку між господарською діяльністю та особами, які приймають рішення, обліковий процес: по-перше, вимірює господарську діяльність шляхом реєстрації даних про неї для подальшого використання; по-друге, виконує обробку даних та інтерпретує їх таким чином, щоб вони набули практичної корисності; по-третє, передає у вигляді звітів інформацію тим, хто використовує її для прийняття управлінських рішень [1].

Формуючи облікову політику, необхідно керуватися основними принципами бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Принцип послідовності безпосередньо стосується облікової політики підприємства. Обрана облікова політика застосовується підприємством із року в рік. Звичайно, що всі положення облікової політики повинні розроблятися і прийматися у відповідності з вимогами діючого законодавства. Рекомендації щодо встановлення облікової політики підприємств викладено у Методрекомендаціях № 635, в яких, зокрема, зазначено, що прийнята облікова політика підприємства повинна бути оформлена розпорядчим документом, який розробляється виконавчим органом управління підприємством та погоджується з власником чи затверджується ним [2]. Таким розпорядчим документом може бути наказ, розпорядження, положення тощо.

Отже, облік є інформаційною фазою системи управління підприємством і виступає сукупністю елементів методу обліку, яка формує дані про стан і рух активів, капіталу та зобов’язань підприємства, тому визначення сутності, значення і принципів обліку є важливим етапом в організації облікового процесу на досліджуваному підприємстві. За

сучасних умов господарювання облікова політика покликана виконувати не лише функції обліку та формування звітності, а й забезпечувати інші функції управління – планування, організації, координації, мотивації та контролю.

Перелік використаних джерел:

1. Бухгалтерський облік та оподаткування: Навч. Посібник / За ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського. Львів: Бухгалтерський центр “Ажур”, 2008. 1112 с.

2. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства. Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 635. //URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru#Text>

УДК 657

Скакун Ю., Клапушак Х.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

СТРАТЕГІЯ АМОРТИЗАЦІЇ ТА ЇЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ

Для трактування поняття «амортизація» витрачено багато зусиль як теоретиків, так й практиків з усього світу. Це, без перебільшення, є однією із найглобальніших проблем сучасного економічного співтовариства.

У період своєї появи зміст даного поняття відображав знецінення засобів. В основі такого трактування лежить так званий статичний облік, тобто часткова втрата майна спричинена тим, що вартість його умовної ліквідації при поточній інвентаризації менша ніж при попередній. Такі наукові ідеї знайшли своє відображення в працях Ж. Курсель-Сенеля, Г.

Сімон, О. Шмаленбах. Зупинемось на окремих із них, які є базовими в сучасних дослідженнях даного поняття.

1. Тракткування амортизації як часткової втрати вартості. Зокрема, Ж. Курсель-Сенелем [1] було створено теорію «широкої та вузької амортизації». Відповідно до поглядів автора, широка амортизація розповсюджується на всі статті активу, для яких встановлюється норма розподілу. Відповідно, вузька амортизація – є частковим випадком широкої амортизації та розповсюджується виключно на об'єкти основних засобів.

2. Вимір та діагностика стану оцінюваних об'єктів. За цієї умови, мета амортизації – відображення фізичних змін з активами, спричинене їхнім використанням чи дією оточуючого природного середовища, тобто мова йде про фізичний знос. Зокрема, Г. Сімон [2] та інші вчені акцентували увагу на існуванні так званого «морального зносу», обумовлених бурхливим розвитком технологій. Вчені називала такий вид зносу – «господарським».

3. Амортизація має непербачуваний характер, оскільки її результат обчислювався за допомогою перерваної інвентаризації (якщо в поточному періоді ринкова вартість засобів збільшилась, то вони не підлягали амортизації в цьому періоді).

Поява даного поняття завдячує дослідженням О. Шмаленбаха [3], який чітко сформулював теорію динамічного обліку, логічно відділивши його від сфери статичного балансу. В даній теорії амортизація не трактується як знецінення, а як розподіл витрат на придбання того чи іншого об'єкта, у вигляді витрат за періодами їхнього використання. Базовим у даному вченні є поняття «вартісного зносу».

Сучасне розуміння амортизації трактує дане поняття як поступове перенесення вартості основних засобів та нематеріальних активів на вартість новоствореної продукції. Використання даного механізму необхідне для збереження капіталу підприємства (у незмінній величині, незалежно від розміру активів на вході). Тобто, можна стверджувати, що

амортизація дозволяє «законсервувати» фінансові та інші активи підприємства у незмінній величині.

Відповідно, для відтворення зношених об'єктів, які формують засоби праці, на підприємствах доцільно створювати амортизаційні фонди, у які спрямовують фінансові відрахування – незначні за обсягом відрахування від вартості засобів, які підлягають зносу.

В бухгалтерському обліку, амортизація – це операція перенесення частини вартості та віднесення її на поточні витрати підприємства. За основу даної операції береться первісна вартість засобу. При цьому, розрахунок здійснюється відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» [4].

В практичній діяльності часто виникає запитання чи можемо ми вважати бухгалтерське поняття «амортизації» - вартісним? Вважаємо що так, оскільки в процесі обліку здійснюються вартісні маніпуляції над засобами праці, відповідно до законодавчо передбачених методик. При цьому, обчислений таким чином знос, зовсім не визначає фактичний стан об'єкта та його «істинну вартість». Це наслідок облікових операцій з перенесення вартості.

Поняття «знос» та «амортизація» є нетотожними. Загалом, вони є неспівмірними. Скажімо, в обліку, вартісний знос – це сума накопичених амортизаційних відрахувань. В англійській мові, для позначення терміну «амортизація» використовується два поняття: «depreciation» та «amortization». Проте, перший із названих, сьогодні як правило не використовується. Відповідно, перший – означає зниження ціни, а другий – «заперечення смерті», тобто розглядається як засіб збереження виробничого потенціалу підприємства.

Таким чином, в результаті дослідження з'ясовано, що лише незначний обсяг проблем амортизації як вартісного показника для оцінки ресурсів підприємства, висвітлюється в працях сучасних вчених. На нашу думку, завдання сучасної обліково-аналітичної системи у дослідженні факторів

впливу на фінансовий результат, який має безпосередній вплив на прийняття управлінських рішень щодо ресурсів підприємства та побудови ефективного процесу їхнього відтворення.

Перелік використаних джерел:

1. Курсель-Сенель Ж.Г. Курс «бухгалтерского учета» / Ж.Г. Курсель-Сенель. - Париж: 1878.
2. Кутер М.И. Теория многообразия балансов / М.И. Кутер, М.И. Гурская // Бухгалтерский учет. - 2003. - №6. - С. 60 .
3. Шмаленбах О. Амортизация / О. Шмаленбах (пер. Т. Еременко) // Финансы и бизнес. - № 3.- 2010.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.

Скочиляс М. В.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПРАКТИЦІ

Фінансова звітність відображає інформацію, яка є корисною для всіх її користувачів, оскільки на основі звітності приймаються управлінські рішення, а тому процес її формування підпорядковано низці облікових правил, які у вітчизняному законодавстві і в більшості літературних джерел називають принципами.

Варто відзначити, що немає єдиного підходу до трактування поняття «принцип бухгалтерського обліку». У широкому розумінні принцип від латинського *principium* – початок, основа) – це основне вихідне положення теорії вчення науки.

Теоретичні положення, в яких подається сутність кожного із принципів, представлені в законодавстві стисло. Це призводить до негативних наслідків, оскільки бухгалтери на практиці по-різному трактують і застосовують їх, як наслідок, відбувається: отримання недостовірної інформації, викривлення бухгалтерського обліку за відповідними об'єктами, установлення винними в недостовірних господарських операціях бухгалтерів, прийняття неефективних, незаконних управлінських рішень тощо.

Для того щоб зрозуміти, як на практиці застосовуються принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності звернемося до законодавства та розглянемо основні з них.

У ст. 4 Закону № 996 визначено десять основних принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а саме:

Рис. 1. Принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності

Принцип безперервності. Застосування на практиці цього принципу можна розглянути так: підприємство буде здійснювати і надалі свою діяльність в майбутньому і в нього немає в планах, намірів щодо ліквідації або суттєвого скорочення діяльності, а з цього можна зробити висновок, що

всі борги підприємство погашатиме у встановленому порядку відповідно до законодавства.

Принцип єдиного грошового вимірника. Даний принцип є одним з основних в бухгалтерському обліку, оскільки за допомогою нього здійснюється відображення активів та зобов'язань у фінансовій звітності із застосуванням єдиної грошової одиниці до цих активів. Зазначений принцип також лежить в основі аналізу бухгалтерської інформації, який широко застосовується в кожній установі для оцінки її діяльності.

Принцип автономності. Практичне застосування цього принципу полягає в тому, що всі підприємства потрібно розглядати як юридичну особу, відокремлену від її власників, як наслідок особисте майно та зобов'язання власників не будуть показуватися у фінансовій звітності. Згідно з ним підприємство трактується як самостійний суб'єкт господарювання, що відокремлений від власника підприємства та інших підприємств, і вимагає розглядати підприємства як відокремлені об'єкти обліку.

Принцип періодичності. Цей принцип застосовується на практиці за допомогою постійного розподілу господарської діяльності підприємства на різні періоди з метою складання фінансової звітності. Такий розподіл господарської діяльності дає можливість її користувачам змогу стежити за динамікою звітної інформації щодо діяльності підприємств.

Принцип обачності. Методи оцінки, які застосовуються в бухгалтерському обліку, повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства.

Принцип повного висвітлення. Він передбачає, що вся інформація яка є важливою і цінною для потенційних користувачів має бути висвітлена у фінансовій звітності підприємства для того, щоб приймалися відповідні управлінські рішення на її основі.

Принцип превалювання сутності над формою на практиці застосовується і відображається залежно від економічної сутності операцій а не лише на основі юридичної форми. Цей принцип передбачає відображення інформації так, щоб вона не суперечила дійсності і відповідала економічній сутності.

Принцип нарахування та відповідність доходів та витрат. Згідно з ним результати господарських операцій визнаються, коли вони відбуваються, а не тоді, коли отримуються або сплачуються грошові кошти або їх еквіваленти. Доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та наводяться у фінансових звітах тих періодів, до яких вони відносяться.

Принцип послідовності. Він визначає, що підприємство повинне застосовувати протягом звітного року той метод обліку, який обрала на початку для відповідного об'єкта.

Перелік використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. №996-XIV зі змінами, внесеними згідно з Законом №3422- IV від 09.02.2006. – Відомості Верховної ради (ВВР) – 1999. - №40. – С.365; ВВР.-№26. –С.210.

2. Організація бухгалтерського обліку: Підручник/за ред. Проф. Ф. Ф. Бутинця.- Житомир: ПП «Рута»,2002.-592с.

3. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність : Навчально – практичний посібник / під ред. С. Ф. Голова. – Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс –Клуб»,2001.-832с.

Скурський Т.А., Сивик Л.І., Свіжинська Д.М.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ГАРМОНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО І ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

За останнє десятиліття ХХ століття бухгалтерський облік став однією з найважливіших сфер економічних відносин, його функції розширилися, збільшилася кількість розв'язуваних ним завдань. Мета контролю за збереженням і використанням майна доповнилася іншими цілями: розрахунок податків, податковий контроль, статистика. Головна мета бухгалтерського обліку в ринковій економіці - формування інформації про фінансовий стан і результати діяльності організації, адаптованої для прийняття економічних рішень. Всі ці цілі вимагають вирішення різних завдань, використання різних підходів. У ряді випадків виник явно виражений конфлікт інтересів.

Організаціям виявилось важко вирішувати різноспрямовані завдання в одній системі обліку. Особливо гостро ця проблема проявилася у взаєминах оподаткування та фінансової звітності. Створення відокремленої системи податкового обліку на додаток до бухгалтерського призводить до збільшення штату бухгалтерів, суміжних фахівців і витрат, обґрунтованість яких досить сумнівна.

У фінансовій звітності повинний показуватися реальний прибуток. Економічна обґрунтованість податків вимагає визнання в якості об'єкта також реальний прибуток. Тоді бухгалтерський прибуток і оподатковуваний прибуток повинні збігатися, а це найкращий варіант для мінімізації витрат на ведення обліку. При складанні фінансової звітності дотримання

нейтральності - одна з найважливіших умов її достовірності і якості. В оподаткуванні розмір відчуження залежить від показників обліку, тому організації керуються міркуваннями вигоди, а не якістю інформації. Виникає питання про те, чи вести бухгалтерський облік паралельно з податковим або так, щоб бухгалтерські проводки повністю збігалися з даними податкового обліку, знизивши трудовитрати. Ступінь вигідності варіанта ведення обліку залежить від характеристик діяльності підприємства, його виходу на більший ринок, зацікавленості в розширенні своєї діяльності.

Зараз звітність більшості підприємств орієнтована в основному на оподаткування, а ведення бухгалтерського обліку наближене до податкового. Часто податковий облік не існує як стабільна самостійна система обліку, а приймає різні форми з'єднання з системою бухгалтерського обліку. При цьому зростають трудовитрати в зв'язку з виконанням додаткових процедур щодо введення та обробки даних; перевіркою інформації про доходи та витрати в податковому обліку (немає системи подвійного запису), витратами додаткового часу під час податкової перевірки, а також збільшується кількість помилок. Зближувати обліки пропонується шляхом вдосконалення методології бухгалтерського обліку у напрямку класифікації видатків, методів обліку витрат за окремими об'єктами в частині, що зближує обліки, а також внести зміни до робочого плану рахунків, щоб відстежити і виділити наочно податкові різниці, які неминуче виникають.

Впровадження запропонованих заходів відобразиться на звітності підприємства, знизивши чистий прибуток. З боку привабливості для інвесторів - не найкращий варіант. Однак мета зниження трудовитрат на ведення обліку, поліпшення якості інформації, отже, зниження штрафів і пені за неправильно нараховані та сплачені податки досягнута (для підприємства даний момент є найбільш важливим).

Перелік використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti--perekladukrainskoiu-movoju---rik?category=dohidna-politika&subcategory>

3. Про облікову політику : лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 за №31-34000-10-5\27793. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2779201-05/sp:java-:max20>

4. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo>

5. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 за № 635. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru>

УДК 657

Слотюк А. М., Римлянська В. І.

Тернопільський національний технічний
університет ім. І.Пуллюя

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИЗНАННЯ ТА
ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ**

За сучасних умов господарювання перед учасниками ринку все більше постає питання щодо оптимізації їх інвестиційної привабливості. Все більша роль у підвищенні конкурентних переваг суб'єктів господарювання припадає на таку складову активів як нематеріальні активи.

Нематеріальні активи є предметом дослідження якому присвячені праці вітчизняних та зарубіжних дослідників. Серед них можна виділити праці К.С. Бакути, І.М. Бойчук, О.В. Гамової, В.М. Диби, І.І. Криштопи, І.А. Козачок, В.Д. Малярчиної, Т.П. Назаренка, Л.Б. Николук, І.І. Пилипенка, В.П. Завгороднього, Ю.В. Подмешальської, М.З.Прокопович та інших.

Відповідно до П(С)БО 8 нематеріальний актив – немонетарний актив, що не має матеріальної форми, може бути ідентифікований й утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях або надання в оренду іншим особам [4].

Незважаючи на відсутність матеріальної форми використання нематеріальних активів суттєво впливає на фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання та їх ринкову оцінку. Досить актуальними в практиці роботи підприємства є проблеми з ідентифікацією способів надходження, класифікація нематеріальних активів з метою їх обліку.

Основою для визнання, оцінки, класифікації, відображення в системі бухгалтерського обліку та звітності нематеріальних активів є нормативно-правові та законодавчі документи які регламентують дані питання. Основними з таких документів є ПСБО 8 «Нематеріальні активи», ПСБО 19 «Об'єднання підприємств» [3], МСБО 38 «Нематеріальні активи», МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу», US GAAP, SFAS 142 «Гудвіл та інші нематеріальні активи» [1], Податковий кодекс України [2], Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів.

Основні неузгодженості стосуються наступних проблемних моментів:

- визначення сутності та нематеріальних нематеріальних активів;
- визнання, оцінка та класифікація нематеріальних активів;
- підходи до амортизації, визначення терміну корисного використання;
- ступінь впливу нематеріальних активів на фінансовий результат.

Отже, для вирішення проблем, які виникають у практичній діяльності, необхідно розпочинати з узгодження положень в законодавчих та нормативно-правових актах, які регламентують дані питання.

Перелік використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності // URL : <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № **2755-VI** URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
3. Про затвердження Положення (стандарту)бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств». Наказ Мінфіну від 07.07.1999 № **163** URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text>
4. Про затвердження Положення (стандарту)бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». Наказ Мінфіну від 18.10. 1999 № 242 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>

УДК 657

Чабан Н. А.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

Комп'ютери, сервери, Інтернет, бездротові та персональні цифрові пристрої назавжди змінили спосіб ведення бізнесу компаній. Програмні пакети також покращили традиційні операції та виробничий процес. Бухгалтерський облік став свідком величезного прогресу завдяки розвитку інформаційних технологій.

Бухгалтерське програмне забезпечення автоматизує традиційні паперові бухгалтерські книги. Ці програмні пакети можуть поставлятися з різними спеціалізованими функціями або універсальною програмою, яка може бути налаштована для поточного бізнесу операцій. Компанії зазвичай вибирають бухгалтерські програми, виходячи з розміру своїх операцій і кількості користувачів, які отримують доступ до системи.

ІТ-мережі та комп'ютерні системи скоротили час, необхідний бухгалтерам для підготовки та подання фінансової інформації керівництву та зацікавленим сторонам. Це не тільки скоротило час виконання замовлення, необхідного для презентації фінансової інформації, але це також підвищило загальну ефективність і точність інформації.

Найбільший вплив на бухгалтерський облік зробила здатність компаній розробляти і використовувати комп'ютерні системи для відстеження та обліку фінансових операцій. Паперові бухгалтерські книги, електронні таблиці та рукописні фінансові звіти були переведені в комп'ютерні системи, які можуть швидко представляти окремі операції в фінансових звітах. Це дозволяє компаніям швидко і легко створювати індивідуальні звіти для прийняття управлінських рішень.

Комп'ютеризовані системи бухгалтерського обліку дозволяють бухгалтерам обробляти великі обсяги фінансової інформації і швидко передавати її через систему бухгалтерського обліку. Більш швидкий час обробки окремих проводок також скоротив час, необхідний для закриття кожного звітного періоду. Періоди закриття на кінець місяця або року можуть бути особливо обтяжливими для бухгалтерій, що призводить до

збільшення тривалості робочого дня і збільшення витрат на робочу силу. Скорочення цього періоду часу допомагає компаніям контролювати витрати, що підвищує загальну ефективність компанії.

Такі інструменти, як електронний обмін даними і електронний переказ грошових коштів, можуть надати компаніям можливість більш ефективно застосовувати виробничу систему і економити гроші.

Використання комп'ютеризованих бухгалтерських інформаційних систем відкрило перед компаніями можливості для більш ефективного та результативного виконання бухгалтерських функцій, оскільки використання комп'ютеризованих інформаційних систем принесла значну економію часу і коштів.

Перелік використаних джерел:

1. Гаркуша С. А. Автоматизація облікових процесів: впровадження та переваги роботи системи. / Гаркуша С. А. // Вісн. Сумського нац. аграр. ун-ту. Сер. «Економіка і менеджмент»:- Суми: 2012. - Вип. 4 (52). - С. 60-65.

2. Левицька С. О. Інформаційне забезпечення системи бухгалтерського обліку / Левицька С. О. // Вісн. Нац. ун-ту водного господарства та природокористування. Економіка: зб. наук. пр.- Рівне, 2009. - Вип. 3(47) .- Ч. 1. -С. 367-372.

Яремчук К.Г.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ З
ВИКОРИСТАННЯМ АВТОМАТИЗОВАНИХ БУХГАЛТЕРСЬКИХ
СИСТЕМ**

Автоматизація бухгалтерського обліку є необхідною умовою для його розвитку. Сучасний бухгалтер вже не може уявити собі процес ведення обліку без широкого використання засобів автоматизації. Питанням організації обліку в умовах застосування комп'ютерних технологій присвячені праці Ф.Ф. Бутинця, С.В. Івахненка та В.П. Завгороднього [1, 3].

Використання в управлінській діяльності сучасних досягнень в області інформаційних технологій забезпечує своєчасність та повноту інформації про процеси, дає можливість для більш глибокого аналізу, моделювання та прогнозування. Адже бухгалтерський облік є інформаційною основою для прийняття важливих управлінських рішень внутрішніми користувачами інформації, а також для оцінки діяльності підприємства зі сторони зовнішніх користувачів [3].

Автоматизований облік будується на таких же методичних принципах, що і ручний, і у такий спосіб забезпечується єдність бухгалтерського обліку незалежно від використовуваної форми. Проте автоматизоване ведення обліку має свої специфічні особливості, пов'язані з технологією реєстрації, накопичення і обробки даних та формування звітності.

Метою цієї роботи є вивчення основних проблем та перспектив розвитку бухгалтерського обліку в умовах автоматизації. Проте для досягнення цієї мети необхідно розглянути основні переваги і недоліки автоматизованого ведення обліку.

Аналіз основних переваг дозволив об'єднати їх у чотири групи:

1) Підвищення якості інформації. Досягнення в сфері інформаційних технологій дозволяють значно знизити вплив «людського фактору», а саме зменшити кількість арифметичних помилок в обліку та звітності.

2) Економія часу. Використання інформаційних технологій дозволяє зменшити час на обробку облікових операцій. Простота

комп'ютерних систем дозволяє збільшити швидкість збору, обробки та передачі інформації, а також складання звітності та документування.

3) Оперативність та своєчасність облікових даних. Використання інформаційних технологій в бухгалтерському обліку дозволяє значно збільшити оперативність, дає можливість оцінити фінансове становище підприємства та його перспективи.

4) Посилення контролю. Комп'ютерні системи дозволяють здійснити розмежування доступу до облікової інформації. Разом з цим з'являється можливість для оперативної оцінки і контролю діяльності з боку керівництва.

На ринку програмних продуктів представлено широкий спектр програм з автоматизації бухгалтерського обліку, найпоширенішою з яких і найадаптованішою до української системи ведення обліку є «1С:Бухгалтерія». Система програми «1С:Бухгалтерія» призначена для вирішення широкого спектру задач автоматизації обліку, які стоять перед підприємствами.

Автоматизація та осучаснення системи бухгалтерського обліку в Україні дає можливість підприємствам виходити на міжнародний рівень, залучати більше іноземних інвестицій, будуть в змозі задовольнити зовнішніх користувачів повною, узагальненою, якісною інформацією, що буде найбільш точною та достовірною. Запровадження нових технологій в обліку показує, що підприємство ефективно функціонує, що дозволяє підвищити конкурентоспроможність підприємства та вивести його на вищий рівень.

Одним з недоліків автоматизації є висока вартість, але вони можуть вільно замінювати робочу силу. З часом підприємство може компенсувати витрати на переоснащення, зменшити витрати на оплату праці та, очевидно, збільшити прибуток [4].

З розвитком інформаційних технологій з'являються нові можливості, а разом з цим і нові проблеми автоматизації. Однією з них є те, що процес впровадження бухгалтерських інформаційних систем на підприємствах ускладнюється періодичною зміною нормативних актів. Ще однією важливою проблемою є недостатня кількість кваліфікованих кадрів. Для успішної автоматизації бухгалтерського обліку необхідно організувати навчання для працівників.

Інформаційні технології є потужними інструментами для створення конкурентоспроможних організацій. Вони можуть використовуватися, щоб перебудувати підприємства, трансформуючи їх структуру, облікову політику, механізми управління трудовими процесами. Бухгалтерський облік є одною з найважливіших складових управління підприємства, тому його автоматизація є нерозривною з процесом розвитку підприємницької діяльності України в цілому. Тому процес автоматизації бухгалтерського обліку повинен бути організованим і регульованим, а кожне підприємство у цих питаннях повинно спиратися на наукові знання та досвід великих міжнародних компаній.

Перелік використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Інформаційні системи бухгалтерського обліку / Бутинець Ф.Ф., Івахненко С.В. - Житомир: ЖІТІ, 1997.

2. Боташева Л.Р. Актуальные проблемы автоматизации бухгалтерского учета: міжнародний збірник наукових праць / Боташева Л.Р, Гочияева А.К., Тунин С.А.. - 2014. - №2. - С. 124-130.

3. Завгородний В.П. Автоматизация бухгалтерского учета, контроля, анализа и аудита / Завгородний В.П. - К.: А.С.К., 1998. - 768 с.

4. Слободняк И. А. Актуальные проблемы автоматизации бухгалтерского учета / Слободняк И. А., Пискунов И. В. // Бухгалтерский учет в бюджетных и некоммерческих организациях. - 2014. - № 7. - С. 29-34.

5. Степовая Т. Г. Трансформация национальных стандартов в международные стандарты бухгалтерского учета: междунар. научн. конф. - Кишинев. 2013. С. 7–8.

**СЕКЦІЯ 2. ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ:
МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ**

УДК 336.2

Данилишин Г.Т.

Тернопільський національний технічний
університет ім. Івана Пулюя

**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАГАЛЬНОЇ ТА
СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ**

Системи оподаткування для системи малого підприємства відповідно до Податкового кодексу України представлені двома формами: загальною або спрощеною [1]. Загальна система оподаткування ґрунтується на податку на прибуток. За цієї системи відсутні обмеження за видами діяльності, кількістю найманих працівників та сумою річного доходу. Спрощена система оподаткування передбачає поділ платників на чотири групи, сплату єдиного податку, має обмеження у застосуванні за кількістю працівників, рівнем доходу, видами діяльності.

Загальна система оподаткування застосовується в Україні з моменту виникнення підприємницької діяльності. Її використовують, коли із заявою про реєстрацію не було подано заяви про застосування спрощеної системи оподаткування. Також застосовувати цю систему оподаткування можуть ті підприємці, які відмовилися від використання спрощеної системи оподаткування.

До переваг загальної системи оподаткування належить відсутність обмежень кількості працівників, видів діяльності, обсягу доходу, оподаткування лише за наявності у підприємства прибутку. Однак ця

система має і недоліки, до яких можна віднести значну кількість обов'язкових платежів; складний порядок ведення обліку та звітності.

Застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності надає суб'єкту малого підприємництва низку переваг: спрощення процедури і порядку реєстрації платника податку; можливість переходу на сплату єдиного податку з початку будь-якого кварталу; спрощення розрахунків, пов'язаних із визначенням сум податків; можливість вибору сплати ПДВ; спрощення ведення поточного бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності, передбачених Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку; зменшення кількості форм та спрощення порядку подання податкової звітності [2].

Проте поряд із перевагами спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва науковці відзначають певні недоліки, зокрема: обмеження обсягів виручки суб'єктів малого бізнесу, які дають право використовувати спрощену систему оподаткування; застосування єдиних податкових ставок для всіх категорій платників, незалежно від обсягів виручки за звітний період, відсутність звільнення новостворених суб'єктів від оподаткування на кілька перших років діяльності, а також відсутності для них пільгових умов кредитування.

Сучасний стан оподаткування суб'єктів малого підприємництва свідчить про неефективність діючої системи, відсутність належного стимулювання. Для підвищення її ефективності Україна має активно впроваджувати міжнародний досвід. Проте під час внесення змін до Податкового кодексу України та розроблення державних програм підтримки насамперед слід враховувати національні та регіональні особливості їхнього розвитку. Подальші наукові дослідження мають на меті узгодження вітчизняного законодавства у сфері малого бізнесу з європейським.

Перелік використаних джерел:

1. Про систему оподаткування: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1251 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 39. – Ст. 510:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1251-12#Text>

2. Податковий кодекс України ст. 291:
http://protocol.ua/ua/podatkoviy_kodeks_ukraini_stattya_291/

УДК 657

Мидло Б.М.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Земельний податок – це обов’язковий платіж, що стягується з власників земельних ділянок та земельних часток (паїв), а також постійних землекористувачів [1].

Плата за землю є потужним джерелом доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів та спрямовуються на виконання власних повноважень. Отже, якість адміністрування цього податку прямо впливає на фінансову незалежність бюджетів органів місцевого самоврядування.

Проте залишаються невирішеними окремі питання адміністрування плати за землю, зокрема: значна питома вага податкових пільг, неадекватність рівня прибутковості суб’єктів господарювання та ставок земельного податку і орендної плати за землю, занижена грошова оцінка земель або взагалі вона відсутня, довготривалість процесу оформлення оренди землі тощо.

Державою було створене нормативно-правове підґрунтя: Податковий кодекс України та Земельний Кодекс України. Вирішення цих нагальних питань є невід'ємною частиною бюджетної стратегії органів місцевої влади, яка має бути спрямована, з одного боку, на підвищення ефективності процесу наповнення дохідної частини, а з іншого – на надання громадянам бюджетних послуг належної якості [2].

Отже, удосконалення системи оподаткування має відбуватися шляхом поступового зниження податкового тягара, основними відправними елементами повинні бути:

- податкова система повинна мати інвестиційну й соціальну спрямованість;

- зміни в системі оподаткування мають здійснюватися одночасно з реформуванням системи оплати праці, пенсійного забезпечення, вдосконаленням соціальної сфери;

- основу податкової системи мають становити прямі податки, тобто податки, де об'єктом оподаткування є дохід фізичної особи, прибуток юридичної особи, земля, майно та капітал;

- непрямі податки повинні використовуватися лише у формі акцизів для обмеження споживання деяких видів товарів, можливостей виробника-монополіста в одержанні необґрунтовано високих доходів, а також для оподаткування предметів розкоші, захисту власного виробника;

- потрібно збільшити перелік податків за забруднення навколишнього середовища, наприклад, засмічення місць суспільного призначення;

- умови оподаткування мають бути простими та зрозумілими платникові, податок має стягуватися у зручний для платника час і прийнятним методом.

Перелік використаних джерел:

1. Голян В. А. Земельне оподаткування у сучасних умовах: інституціональні бар'єри та нові пріоритети / В. А. Голян // Агросвіт. Економіка АПК. – 2008. – № 7. – С. 5-10.

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/Aaws/show/z0047-01>

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

УДК 657

Білінська Т.М., Дулачик О.І.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ - МАГАЗИН

Криза, викликана пандемією COVID-19 та сьогоднішня ситуація із розвитку економіки вимагають від суспільства нових підходів щодо здійснення підприємницької діяльності.

Ситуація у світі кидає суспільству нові виклики і відкривають нові можливості перед країною та бухгалтерською сферою зокрема. Введення карантинних заходів показало нові можливості Інтернету, і той хто зміг адаптуватись до ситуації, змінити підхід до маркетингових технологій, бухгалтерського обліку, той збільшив свій дохід за рахунок впровадження Інтернет продаж. Адже дуже зручно, сидячи вдома, робити багато абсолютно різних покупок, починаючи від продуктів і побутової хімії та закінчуючи меблями. Це, безперечно, заощаджує час і дозволяє дотримуватися дистанції, та й для продавцю це вигідно: економія на оренді приміщень, персоналі тощо. Сьогодні показує: Інтернет торгівля як вид бізнесу стає особливо привабливою, проте потребує належної організації не тільки технічної, а облікової за правилами ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Інтернет торгівлю в Україні регламентують Закони України № 675 «Про електронну комерцію», №1023 «Про захист прав споживачів», Податковий кодекс України; Постанова КМ України №833 «Про

затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів»; накази Міністерства економіки України № 103, № 104 і № 185, положення із ведення бухгалтерського обліку.

Враховуючи, що Інтернет магазин виступає засобом для подання або реалізації певного товару, то на його Вебсайті доцільно розмістити інформацію про товар; дані про продавця, умови продажу або замовлення, тощо.

Таку торгівлю мають право здійснювати суб'єкти господарювання – як юридичні, так і фізичні особи, які зареєстровані відповідно до законодавства.

Для належної роботи Інтернет магазину, необхідно здійснити наступні кроки:

Крок 1. Створення сайту з усіма реквізитами. Це можна зробити власними силами або звернутися за допомогою до розроблювачів, проте необхідно пам'ятати, що створення Вебсайту передбачає не тільки розроблення його дизайну, але й вибір, реєстрацію доменного імені, а також розміщення Вебсайту в Інтернеті.

Крок 2. Установлення правил приймання замовлень на товар. Необхідно також розробити бланк замовлення, максимально зручний для заповнення покупцем, бланк повинен містити: найменування продавця; назву товару; ціну; кількість і загальну вартість товару; дату (час) замовлення.

Крок 3. Визначення способу оплати: розрахунки через банківську карту; безготівкові розрахунки через банківські установи; готівкові розрахунки з переданням грошей кур'єрові (при доставці товарів додому) або продавцеві (при отриманні товару в продавця); за допомогою електронних грошей.

Крок 4. Визначення способу доставки товару, наприклад: доставка

товарів через пошту; доставка товарів додому за допомогою кур'єрської служби; отримання товару покупцем у продавця зі складу.

Отже, для відкриття магазину в Інтернет просторі знадобиться Вебсайт. Що стосується асортименту товару, то тут необхідно пам'ятати, що окремі види товарів (підакцизні товари, зброя, ліки) можна продавати тільки в магазинах, а на сайтах можна здійснювати їх бронювання. На сайті слід визначити способи оплати та доставки товару. Така торгівля вимагає належної організації роботи із ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Перелік використаних джерел:

1. Шевченко А. Як організувати торгівлю через інтернет-магазин. /А.Шевченко// «Біблеотека «Баланс». – 2020. – №18. – С. 20-24;

2. Янчук В. І. Сучасні проблеми та напрямки вдосконалення ведення обліку /В.Янчук// Збірник наукових праць ВНАУ. – 2020. – №3 (69). – С. 29-34.

УДК 657: 338

Мазуренок О. Р., Шкільник І. Ю.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

РОЛЬ КОНСАЛТИНГУ У ВИРШЕННІ ПРОБЛЕМ З АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ

Рушійною силою економіки являється бізнес, який, у свою чергу, прямо залежить від професійності та ефективної організації бухгалтерського та управлінського обліку. На сьогодні ведення обліку на малих підприємствах здебільшого здійснюється в програмах Excel. На практиці є випадки невпровадження сучасних ефективних автоматизованих програм,

враховуючи їх високозатратність та необізнаність підприємцями передових бухгалтерських систем та технологій. Вважаємо, що з метою розвитку бізнесу і проектного впровадження систем обліку необхідно розвивати ринок консалтингових послуг. Це можливо за рахунок їх популяризації, удосконалення підходів державної підтримки шляхом створення, так званого, «спілкування» бізнесу та держави, що можна зробити через відкриті форуми та онлайн-платформи. Адже, особливо відчувається потреба у професійній консультації у період нестійкої податкової законодавчої бази України та різких змін ІТ-продуктів для бухгалтерії на світовому ринку. Тому поряд з цим виникає питання впровадження діджиталізації облікових процесів. У сучасному світі розробка простих рішень вимагає наявності комплексних зв'язків. За кожною ідеєю, кожним інноваційним продуктом і кожним новим досягненням стоять люди та технології, які працюють разом. [1]. Зараз автоматизовані програми сформують та відправлять їх за лічені секунди до отримувача, що зменшує затратність ресурсів та підвищує ефективність функції контролінгу як всередині підприємства, так й зі сторони держорганів. Також до позитивності відноситься зменшення ризику механічних помилок – людського фактору, підлаштування програми під потреби окремого підприємства, отримання комплексної інформації в реальному часі та розумне делегування частини роботи програмі. Серед мінусів - ризик фроду, проте інвестування ресурсів у надійно захищену платформу знижує його практично до нуля. [2] Ведення обліку в «хмарних» ресурсах вирішує інтеграційну проблему, що дозволяє керівнику самому слідкувати за розвитком бізнесу. Наприклад, така можливість є в найпоширенішій бухгалтерській програмі - 1С. У панелі розділів «Керівнику» можна зрозуміти стан підприємства та отримати необхідну візуальну статистичну інформацію без відображення проведень, навіть, не дотичній до обліку уповноваженій особі.

Весь «хайп» зібраний на рахунок он-лайн сфери та впровадження сміливих діджиталізованих рішень, які особливо важливі під час провадження карантинних обмежень, несе за собою нові рішучі зміни, які з кожним роком все більше впроваджуються в сфері обліку та аудиту.

Підсумовуючи вищенаведене, вважаємо, що з метою цифровізації, вдосконалення технічного прогресу та посилення впливу діджиталізації, потрібно розвивати автоматизацію у сферах обліку за рахунок консалтингу, що надасть різноманітні переваги для розвитку бізнесу, а отже й підвищення економіки та мінімізує прогалину у прогресі розвитку зарубіжних країн та України.

Перелік використаних джерел:

1. Deloitte.URL:<https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/strategy/solutions/consulting.html> (дата звернення: 19.10.2020).

2. Кулешов Дмитро. Концепція використання товарооблікових систем в галузі торгівлі. Практичне застосування УТП, УВП, CRM, TMS, WMS і ін. рішень для управління. URL:

<https://tqm.com.ua/ua/likbez/ua-articles/zastosuvannja-1c-utp-crm-na-praktyci-it-dlja-torgivli>. (дата звернення: 19.10.2020).

УДК 3338.486.3:004.455.1

Мацикур Г.В.

Технічний коледж Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя

ВИКОРИСТАННЯ КОНЦЕПЦІЇ CRM В ТУРИЗМІ

Порядок ведення бухгалтерського обліку та оподаткування в туристичній діяльності регулюються рядом спеціальних норм у Податковому кодексі, що публікуються на сторінках офіційного видання

ДФСУ та в багатьох довідкових виданнях [1]. Для їх здійснення не потрібні спеціальні прогресивні рішення, робота бухгалтера регламентована і зрозуміла.

А от організація виробничих внутрішніх процесів на туристичній фірмі досі здійснюється в більшій степені в довільній формі, яка обрана умовно оптимальною для кожного підприємства. Облік даних туристів в таблицях Excel, записи від руки у журнали чи друк документів, надсилання робочої інформації через месенджери чи тривалі телефонні розмови і наради без фіксації рішень і результату їх виконання дуже негативно позначаються на ефективності роботи та потребують негайного удосконалення в ногу із часом.

На сьогодні для внутрішньої організації бізнесу більше 7 000 000 компаній обирають роботу на основі платформи Бітрікс24 [2].

Вона об'єднує п'ять важливих і корисних інструментів, які допомагають бізнесу працювати: CRM, Завдання і проекти, Контакт-центр, Сайти та магазини, Офіс.

Використання концепції CRM (Customer Relationship Management) дозволяє об'єднати всі внутрішні процеси у єдиний сервіс. У нього входять програми для збору даних про клієнтів, управління угодами, контроль за співробітниками, аналітика і прогнозування. В розділі «Завдання і проекти» співробітникам ставляться задачі, і можна відслідковувати повноту і вчасність їх виконання. Розділ «Офіс» допомагає працювати разом: він містить чат, диск, календар, групи, робочі звіти, бізнес-процеси й інші інструменти для спільної роботи.

Контакт-центр об'єднує в CRM цифрові канали комунікацій з клієнтами: реєстраційна форма і чат на сайті, електронна пошта, Facebook, Instagram, Telegram, Viber та інші.

Система дозволяє створювати якісні сайти та лендінг-сторінки, які дозволяють продавати і збирають контакти клієнта автоматично, надсилаючи їх в CRM базу компанії.

Впровадження в роботу подібної системи можливе в повному, максимально розширеному програмному варіанті, так і в її пробній, безкоштовній версії. Програма може бути задіяна як в хмарному середовищі, так і в коробковій версії, яка має максимум переваг.

Робота з допомогою Бітрікс 24 дозволяє досягнути максимальної швидкості обробки інформації, автоматизує систематизацію отриманих з різних джерел даних, подачу внутрішніх звітів і запобігає помилкам.

Кошти, витрачені на її встановлення та обслуговування, в кінцевому результаті, приведуть до значної оптимізації всіх бізнес-процесів компанії, і, відповідно підвищують конкурентоздатність і прибутковість бізнесу, зводячи ресурсовитрати до необхідного мінімуму.

Перелік використаних джерел:

1. Бухоблік. Туристична діяльність: облік та оподаткування [Електронний ресурс] // Вісник ДФСУ. Офіційно про податки. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100005703-turistichna-diyalnist-oblik-ta-opodatkuvannya>.

2. Бітрікс24 - автоматизація бізнес-процесів [Електронний ресурс] // Bitrix Inc. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bitrix24.ua/>.

УДК 657:338

Семенюк О.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

КОНСАЛТИНГ ЯК ФОРМА БІЗНЕСУ. ЙОГО ВИДИ

Консалтингова діяльність як форма бізнесу відноситься за класифікатором Світової організації торгівлі (СОТ) до ділових послуг.

Ділові послуги - види діяльності, що створюють необхідні умови для якісного та ефективного функціонування обслуговуваних сфер народного господарства і сприяють формуванню і тісній взаємодії всіх елементів інфраструктурного комплексу.

Тобто консалтингові організації складають інфраструктуру діяльності господарських організацій і є частиною їх ділового середовища.

На ринку консалтингових послуг є два суб'єкти - консультант і клієнт.

Під консультантом розуміється фізична або юридична особа, яка надає консультаційні послуги, як правило, на комерційній основі. Це фахівець в конкретній області, який володіє знаннями, аналітичними і діагностичними навичками, здатністю творчо застосувати їх при вирішенні проблем клієнта, що дотримує етичні норми і стандарти професії. Під клієнтом розуміється будь-яка фізична або юридична особа, яка звернулася за дозволом проблеми до консультанта, що надала йому мінімально необхідну інформацію про суть проблеми і що уклало договір на надання консультаційних послуг.

Міжнародна класифікація консалтингових послуг

У Європейському довіднику - покажчику консультантів по менеджменту виділено 84 виду консалтингових послуг, поєднаних у вісім груп (які в свою чергу поділяються на підгрупи):

1. Загальне управління. Тут консультанти вирішують проблеми, пов'язані із загальним функціонуванням і розвитком бізнесу.

2. Адміністрування. Консультанти допомагають оптимізувати діяльність адміністрації.

3. Фінансове управління. Консультантами здійснюється допомога в пошуку джерел фінансування та їх ефективного використання.

4. Управління кадрами. Вирішуються завдання щодо оптимізації залучення і використання людських ресурсів.

5. Маркетинг. Консультанти сприяють більш ефективної ринкової діяльності організації.

6. Виробництво. Тут консалтинг спрямований на підвищення ефективності виробничої діяльності промислових підприємств.

7. Інформаційні технології. У цій сфері вирішуються проблеми автоматизації управлінської діяльності та діяльності фахівців - інженерів, економістів, фінансистів і т.д.

8. Спеціалізовані послуги. Консультанти вирішують певні спеціалізовані завдання, що відрізняються за методами, об'єктам або за характером знань.

Асоціація консультантів Великобританії виділяє 63 області консультаційної активності, згруповані у 7 сфер:

1. Розвиток організації та розробка політики.
2. Управління виробництвом.
3. Маркетинг, збут і розподіл.
4. Фінанси і управління.
5. Управління персоналом і його відбір.
6. Економічний аналіз.
7. Управлінські інформаційні системи та електронна обробка даних.

Часто виділяють управлінський консалтинг як самостійний і ділять на чотири підвиди:

1. Стратегії та маркетинг.
2. Людські ресурси.
3. Інформаційні технології та автоматизація управління.
4. Операційне управління (управління бізнес-процесами).

Особливу, всезростаючу роль в управлінському консультуванні має інформаційне забезпечення бізнесу, створення інформаційних систем. Однак необхідно мати на увазі, що впровадження і налагодження інформаційних технологій будуть ставитися до управлінського консалтингу

тільки в тому випадку, якщо вони супроводжуються необхідними організаційними змінами, реінжинірингом бізнес-процесів та стосуються інших аспектів менеджменту організації.

**СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ У СИСТЕМІ
ОПЕРАТИВНОГО ТА СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ**

УДК 331.5

Гірник О. В.

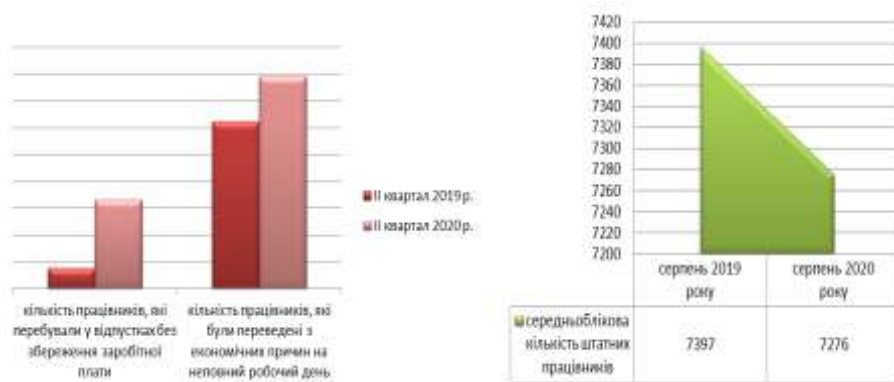
Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

**АНАЛІЗ ВПЛИВУ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА РИНОК ПРАЦІ В
УКРАЇНІ**

Ринок праці є найбільш складним елементом ринкової економіки, в процесі функціонування якого переплітаються інтереси робітника та роботодавця щодо визначення ціни праці та умов функціонування, а також відображаються практично всі соціально – економічні процеси, що відбуваються в державі. Його стан безпосередньо залежить від загальної економічної ситуації та розвитку підприємництва.

Сучасна ситуація на ринку праці є кризовою, адже, сьогоднішній карантин надзвичайно негативно впливає на економічну ситуацію в країні. Саме тому особливої актуальності набувають проблеми зайнятості населення, запобігання масового безробіття, перехід на дистанційну форму роботи і потребують постійного аналізу і моніторингу.

Вплив пандемії COVID-19 на ринок праці проявляється в тимчасовій забороні або ж обмеженні певних видів діяльності та в припиненні трудової міграції українців за кордон. Багатьом організаціям доводилося тимчасово припинити свою роботу. Працівникам цих організацій доводилося йти у відпустку без збереження заробітної плати. Багато організацій почали працювати за скороченим робочим днем.

За період дії карантину (з 12 березня по 30 вересня 2020 року) статус безробітного отримали 504 тис. осіб, що на 56% більше ніж за аналогічний період минулого року.

Структура безробітних, зареєстрованих з 12 березня по 30 вересня 2020 року, за причинами незайнятості (504 тис. чол.)

Під час дії карантину фахівці центрів зайнятості не припиняли підбирати для безробітних підходящі вакансії, а для роботодавців – кваліфікований персонал. З 12 березня по 30 вересня 2020 року роботу вдалося знайти для 324 тис. громадян, зокрема 223 тис. безробітних.

Паралельно із призупиненням росту безробіття в уряді заговорили і про відновлення економіки. За даними Держстату, це такі відобразилося на відновленню рівня середньої зарплати по Україні. У березні середня зарплата становила 11 446 грн, а вже у квітні обвалилася до 10 430 грн. Але врешті у липні перевершила передкарантинний показник, склавши 11 804 грн.

Можна було б порадіти тому, що економіка відходить від шоку. Але це згідно Держстату. Згідно з даними сайту з пошуку роботи Work.ua, спостерігається дещо інша тенденція. Якщо на початок квітня середня

зарплата за рік за вакансіями становила 12 779 грн, то до початку вересня вона знизилася до 12 420 грн.

В умовах карантину багато компаній перейшли на дистанційну роботу, зокрема сфера освіти, також зріс попит на кур'єрські послуги.

Отже пандемія COVID-19 негативно вплинула на ринок праці, призвела до збільшення кількості безробітних, зниження заробітної плати, збільшення тривалості відпусток без збереження заробітної плати, зменшення тривалості робочого дня, але на сьогодні ситуація покращується, цьому сприяє перехід на дистанційну форму роботи, та полегшення умов карантину.

Перелік використаних джерел:

1. <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3104312-ak-pandemia-covid19-zminila-rinok-praci-v-ukraini.html>
2. <https://www.dcz.gov.ua/analitics/67>
3. http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4941:situatsiya-na-vitchiznyanomu-rinku-pratsi-v-umovakh-pandemiji&catid=8&Itemid=350
4. <https://dyvys.info/2020/05/07/yak-zminyvsya-rynok-pratsi-v-ukrayini-cherez-karantyn/>

УДК 657.6

Гогусь С.П.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Підприємства здійснюючи свою діяльність, незалежно від обраної форми власності та видів діяльності, мають за мету отримати максимальну вигоду від її виконання. Отже, фінансовим результатом діяльності підприємства може бути прибуток або збиток.

Формування та аналіз фінансового результату набуває особливої актуальності, оскільки нинішній період розвитку економіки та наявність великої кількості збиткових підприємств дає можливість досліджувати їхню проблематику і шукати шляхи вирішення цього економічного питання.

Оцінка, прогнозування та забезпечення прибутку, який є одним з ключових джерел формування фінансових ресурсів підприємства, є необхідними інструментами для забезпечення поточної діяльності та подальшого функціонування і розвитку підприємства.

Позитивний фінансовий результат підприємств впливає на темпи економічного розвитку України, зростання суспільного багатства та підвищення життєвого рівня населення.

На рис.1 зображена динаміка фінансового результату до оподаткування.

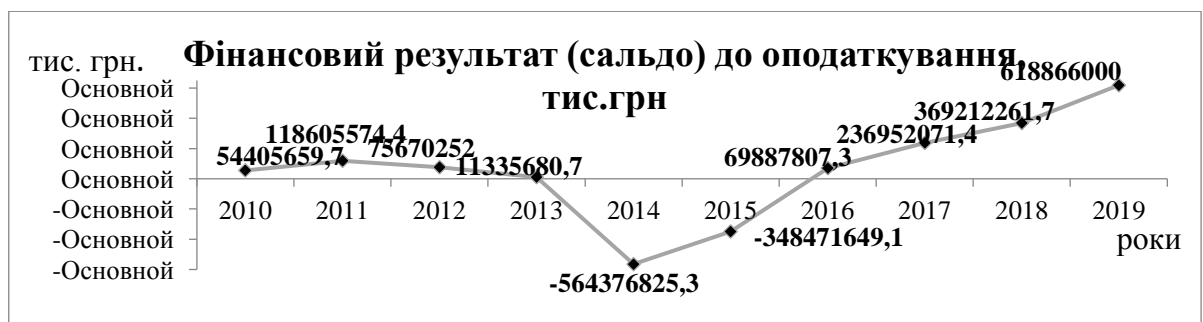

Рис. 1. Фінансовий результат до оподаткування підприємств за 2010-2019 роки

Джерело: узагальнено автором за даними [1]

Із даних, наведених на рис. 1, видно, що з 2011 р. фінансовий результат пішов на спад і у 2014 році він становив від'ємну суму 564376825,3 тис. це свідчить про те, що підприємства отримали значні збитки у своїй діяльності.

З 2015 року спостерігається позитивна динаміка збільшення цього показника.

Прибуток формується під дією зовнішніх і внутрішніх факторів. До зовнішніх відносяться: рівень відсотка податків та пільг, регулювання цін та тарифів державою, фіскальна політика та інші. До внутрішніх факторів можна віднести обсяг виробництва та частку реалізації продукції, якість та ціну на неї, наявність потрібної кількості матеріальних і трудових ресурсів, а також ефективно їх використання та інші.

Для того, щоб підприємства працювали стабільно та отримували прибуток, можна запропонувати такі чинники для його збільшення:

1. Збільшувати обсяги виробництва та реалізації продукції;
2. Знижувати витрати пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції, у такий спосіб зменшуючи її собівартість;
3. Максимально раціонально використовувати трудовий, матеріальний та фінансовий потенціал підприємства;
4. Здійснювати регулярний аналіз витрат, що дозволить зменшити витрати на виробництво продукції, застосувати сучасні методи управління витратами;
5. Постійне проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів.

Держава, яка безпосередньо зацікавлена в тому, щоб більша кількість підприємств отримувала прибуток, повинна сприяти цьому. Створювати оптимальне середовище для здійснення підприємницької діяльності та різноманітними способами допомагати підприємствам, наприклад: зменшити відсоток податків які сплачують підприємства, надання кредитів під малий відсоток.

Ситуація, що склалася з прибутками та збитками на підприємствах України в 2010 – 2019 рр., зображена на рис. 2. З 2010 року спостерігається

позитивна динаміка збільшення кількості підприємств які отримали прибуток та значне зменшення тих, хто зазнав збитку.

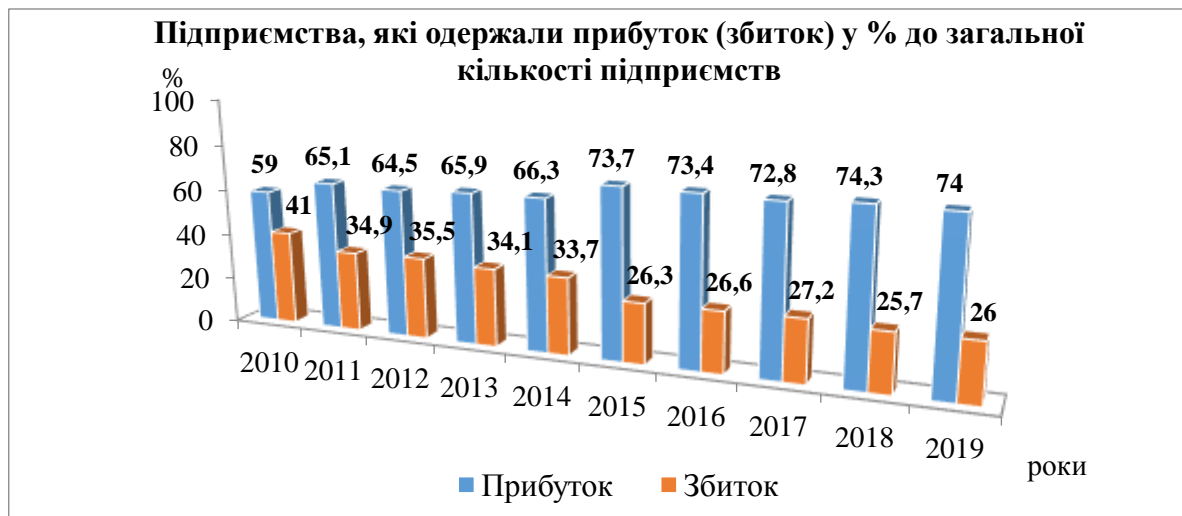

Рис. 2. Динаміка прибутків і збитків підприємств України за 2010-2019 роки

Джерело: узагальнено автором за даними [1]

Прибуток відіграє вирішальну роль в підприємницькій діяльності та є одним з головних показників діяльності підприємства. Для покращення діяльності підприємства, виникає потреба у розробці конкретної стратегії управління підприємством, що буде направлена на покращення факторів, що формують прибуток. Ефективне управління прибутком дасть перспективу в досягненні бажаного рівня прибутковості підприємства.

Перелік використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ВАЖЛИВІСТЬ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Фінансова звітність відображає необхідну інформацію для прийняття управлінських рішень. Взаємовідносини між управлінським обліком і фінансовим аналізом є складними і міцними адже ефектом від управлінських рішень є фінансова звітність та інші первинні та зведені документи, і навпаки – фінансова звітність слугує підставою для управлінських рішень, адже висвітлює всебічні фінансові показники.

Завдяки методам які застосовуються в фінансовому аналізі, управлінці мають змогу побудувати стратегію для підприємства на основі сильних та слабких сторін підприємства. Фінансовий аналіз допомагає усвідомлювати минуле, оцінювати теперішню ситуацію, прогнозувати майбутнє, а також стає важливим інструментом та базою для щоденних управлінських рішень. Важливість аналізу фінансової звітності розглядається насамперед з точки зору управління бізнесом та розвитку підприємства. Це передує процесу управління або, точніше, передує процесу планування, що робить фінансовий аналіз невід’ємною частиною управління. Точність фінансового аналізу при прийнятті ділових рішень та створення наукової фінансової системи сприяють стандартизації управління фінансами, підвищують ефективність бізнесу.

Процесом аналітичного судження фінансовий аналіз вважав Л. Бернстайн [1]. Вчений вважав, що даний аналіз призначений для оцінки компаній у минулому або фінансового стану та результатів діяльності на

даному етапі, і він є найкращим показником її майбутнього фінансового стану та результатів діяльності. Інший науковець - Олександр Воул у своїх працях висвітлив сім основних коефіцієнтів для визначення індексу кредитоспроможності на основі даних фінансової звітності [2], а саме:

1. Поточний коефіцієнт;
2. Коефіцієнт власного капіталу;
3. Коефіцієнт оборотності основних фондів;
4. Обороти запасів;
5. Обороти дебіторської заборгованості;
6. Обороти основних засобів;
7. Коефіцієнт оборотності власного капіталу.

Вираховується частка кожного індексу, стандартна ставка і фактична ставка, що порівнюються з отриманим відносним співвідношенням, що дає змогу оцінити рівень заборгованості підприємства. Аналіз коефіцієнтів є одним із найбільш часто використовуваних інструментів фінансового аналізу для всебічного огляду та оцінки фінансового стану та можливостей заробітку компанії [3]. Таким чином, аналіз фінансової звітності створює інформаційну базу для потреб управління, однак варто взяти до уваги те, що хоча він включає важливі елементи для прийняття ділового рішення, важливі управлінські рішення приймаються менеджерами, не аналітиками. Це аргументовано тим, що даний вид аналізу не є вичерпним і не може висвітлювати всі аспекти господарської діяльності.

Теоретичні основи ведення аналізу в нашій країні опираються на зарубіжні дослідження останніх років, одночасно з цим відбувається побудова каналів двостороннього обміну досвідом між національними та зарубіжними компаніями.

Фінансовий аналіз використовується не тільки для отримання інформації про рух грошових коштів та інших активів, а також слугує базою для розуміння потенціалу підприємства, оптимізації матеріальних та

трудо­вих ре­сурсів, по­стійної ін­те­грації в на­ціо­наль­ні та сві­тові тен­денції. Та все ж, вті­лити все це в жи­ття фінан­совий ана­ліз не мо­же без управ­лінсь­кого обліку, так само як і управ­лінсь­кий облік без ін­стру­ментів та ви­с­но­вків фінан­со­вого аналізу не мо­же по­ба­чи­ти всієї кар­ти­ни.

Пе­релік ви­ко­ри­ста­них дже­рел:

1. Л. А. Берн­стайн Ана­лиз фінан­со­вой от­че­тно­сти : те­о­рия, прак­тика и ін­тер­пре­та­ція : пер. с ан­гл. / Л. А. Берн­стайн; на­уч. ред. И. И. Ели­се­ева. – М. : Фінан­сы и ста­ти­сти­ка, 1996. – 684 с.

2. Dan Wang, Fengxia Zhou The Ap­pli­ca­tion of Fi­nan­cial Ana­lysis in Busi­ness Man­age­ment Bei­jing Wuzi Uni­ver­si­ty, Bei­jing, China, 2016

3. Ву­кович Б. Ана­ліз при­бу­т­ко­вості об­ра­них сіль­сько­го­спо­дар­ських під­при­ємств ав­то­номної про­він­ції Во­є­во­ди­на (Рес­пуб­лі­ка Сер­бія)/Б. Ву­кович, Б. Ве­се­ли­но­вич, М. Дро­б­ня­ко­вич // Ак­ту­альні про­бле­ми еко­но­мі­ки (Actual Problems of Economics). -Київ: В­НЗ "На­ціо­наль­на ака­де­мія управ­ління", 2016 С.147-159.

УДК 657

Михно Н. М.

Тер­но­піль­ський на­ціо­наль­ний тех­ні­чний
уні­вер­си­тет імені І­ва­на Пу­люя

ВАЖЛИВІСТЬ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ У МАЛОМУ БІЗНЕСІ

Вар­то по­ча­ти з по­ня­ть фінан­со­вого аналізу і ма­ло­го біз­несу.

Фінан­со­вий ана­ліз — це ме­то­д оці­ню­ван­ня і про­гно­зу­ван­ня фінан­со­вого ста­ну під­при­ємства. Він слу­жить ос­но­вою об­грун­ту­ван­ня рі­шень у сфері управ­ління фінан­со­ви­ми ре­сурсами під­при­ємства.

Малий бізнес — деяка підприємницька діяльність, сформована на власний ризик, що не суперечить чинному законодавству, створює невелику кількість робочих місць. Мета створення малого бізнесу — це отримання прибутку та самореалізація [1].

Малий бізнес є найчисленнішим, а тому й найбільш поширеним сектором економіки. В будь-якій економічній ситуації аналіз, прогнози і передбачення діяльності підприємства необхідні для подальших дій. За допомогою чітко організованого аналізу вчасно відстежується погіршення фінансового стану підприємства, коли поряд з показниками його стабільності появляються показники, що характеризують негативні тенденції у господарській діяльності. Отож, що дає нам фінансовий аналіз при веденні бізнесу. Перш за все реальні показники: рентабельність, прибутки, збитки, відсоткові різниці та відхилення. На сьогоднішній день ми маємо непросту ситуацію. В 2020, в період карантину, майже кожен підприємець простоював та рахував збитки.

У 2019 році обсяг ринку громадського харчування в Україні оцінювався приблизно в 50 тисяч закладів. Та вже після двох тижнів карантину 2,5 тисячі українських закладів припинили роботу [2].

Падіння малого бізнесу і сфери послуг привело за собою певні наслідки. Власники малого і середнього бізнесу кажуть про зменшення доходів на 25-50% в порівнянні з докарантинним періодом і вже звільнили від 10 до 25% працівників.

Увесь бізнес країни зазнав потрясіння:

- 29% українських компаній призупинили свою діяльність на період карантину;
- 6% повністю закрили свій бізнес.

Окремі галузі бізнесу залишилися зовсім без доходів: це розважальний бізнес, частка транспортного бізнесу, туристична сфера, дозвілля та відпочинок, комерційна діяльність, медійні організації тощо.

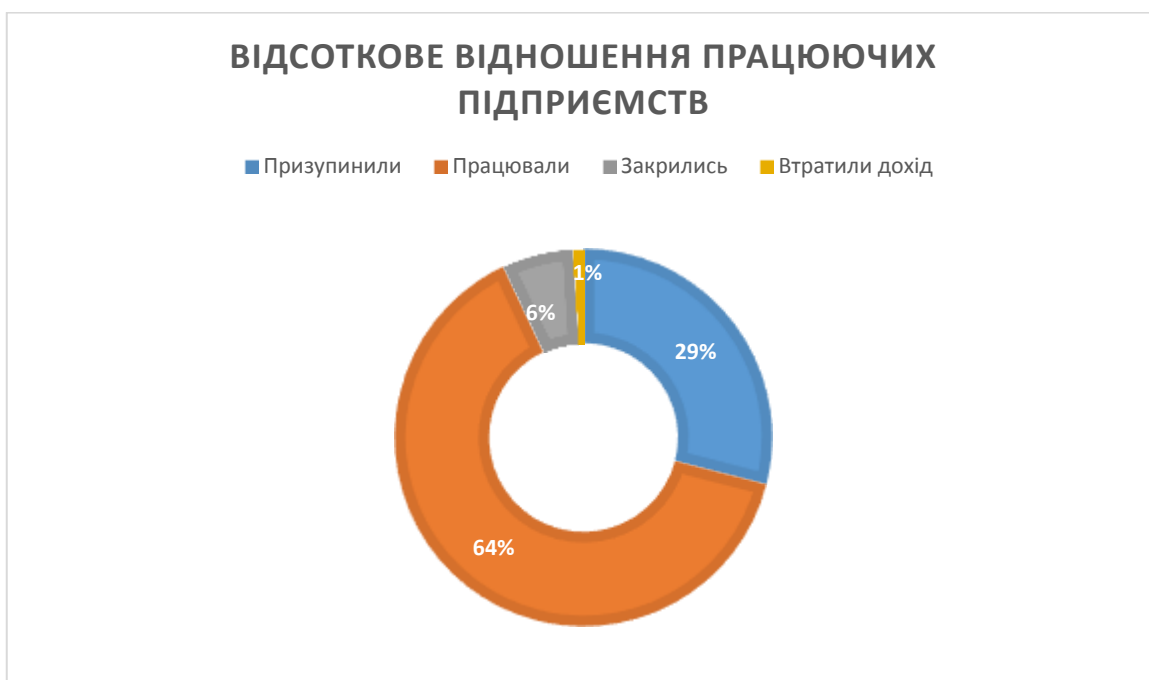

Рис. 1. Відсоткове співвідношення працюючих підприємств

Грамотне розставлення пріоритетів допоможе не тільки вберегти себе від непередбачуваних витрат, а й допоможе отримати хороші прибутки. Виникає потреба в дослідженні особливостей інформаційного забезпечення процесу аналітичної роботи з проведення фінансового аналізу, систематизації та побудові методики аналізу фінансового стану малих підприємств в умовах особливостей спрощеної структури фінансової звітності та обмежених обсягів інформаційного забезпечення всіх етапів аналітичного процесу.

Аналіз фінансових результатів доцільно починати з аналізу доходів малих підприємств у розрізі спрощених форм звіту про фінансові результати. Адже не можна просто орієнтуватися на доходи і видатки. Треба порівнювати внески кожної статті балансу до валюти балансу. Також хоча додати що і не завжди варто орієнтуватися на показники минулих років. Оскільки знаємо що міняється курс, закони, норми, економічне становище країни в загальному.

Отже важливість проведення грамотного фінансового аналізу у малому бізнесі має вагоме місце в діяльності самого підприємства. Фінансовий аналіз виступає одним з методів оцінки фінансової діяльності підприємств. А його сутність полягає в оцінці та прогнозуванні фінансового стану підприємства за даними бухгалтерського звітності та обліку, що є важливо для малого бізнесу.

Перелік використаних джерел:

1. Бібліотека ТНТУ – [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://library.tneu.edu.ua/files/EVD/book_FIN_ANALIZ.pdf

2. Інформаційне агенство УНІАН – [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.unian.ua/economics/finance/10948631-v-ukrajini-pid-chas-karantinu-zakrilasya-mayzhe-tretina-pidpriyemstv-infografika.html>

УДК 657

Ратинський В.В.

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

АНАЛІЗ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ і ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Грошові кошти являють собою сукупність грошей, що знаходяться в касі, на банківських розрахункових, валютних, спеціальних та депозитних рахунках, у виставлених акредитивах, чекових книжках, переказах в дорозі і грошові документи. Для успішного функціонування організації в ринкових умовах важливо не тільки отримувати прибуток, але і бути здатним «проплачувати» її господарські операції. Якщо виявиться, що організація не здатна своєчасно платити за своїми рахунками, то вона може втратити довіру до себе з боку покупців, постачальників, банків, а це, в кінці може

привести до банкрутства і ліквідації підприємства. При аналізі руху грошових коштів організації доцільно обчислювати показники оборотності низки активів, що характеризують швидкість повернення авансованих на здійснення підприємницької діяльності грошових коштів, а також показник оборотності кредиторської заборгованості при розрахунках з постачальниками і підрядниками. Слід зазначити, що необхідна оцінка не тільки прибутковості, але і здатності підприємства розташовувати коштами у визначених обсягах та у відповідні строки для здійснення всіх необхідних платежів. Таким чином, організації, які систематично здійснюють аналіз руху грошових коштів, можуть оперативно реагувати на фінансові зміни, контролювати рух грошових коштів та ефективніше управляти процесом отримання економічної вигоди.

В сучасних умовах, коли економіка переживає кризу і організації змушені мобілізувати всі наявні внутрішні ресурси, велику роль відіграє аналіз фінансових результатів їх діяльності. Фінансовий аналіз підприємства дозволяє проконтролювати рух потоків його грошових коштів і відстежити витрати всіх видів ресурсів, наявних у розпорядженні. Крім цього, за допомогою фінансового аналізу можна спрогнозувати окремі показники підприємства і фінансової діяльності в цілому. Фінансовий результат - це показник господарської діяльності підприємства, збільшення або зниження обсягу прибутку (збитку) за конкретний проміжок часу. Підсумковий фінансовий результат залежить від обсягів реалізації товарів (робіт, послуг) за основним видом діяльності організації та інших доходів. Аналіз фінансових результатів включає: дослідження зміни кожного показника за аналізований період; дослідження структури показників і їх змін; вивчення динаміки зміни показників фінансових результатів за кілька періодів; виявлення причин змін показників. У практиці фінансового аналізу застосовуються різні методи, в тому числі, такі як горизонтальний

аналіз, вертикальний аналіз, трендовий аналіз, аналіз відносних показників, порівняльний аналіз і факторний аналіз.

Перелік використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti--perekladukrainskoiu-movoiu---rik?category=dohidna-politika&subcategory>

3. Про облікову політику : лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 за №31-34000-10-5\27793. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2779201-05/sp:java-:max20>

4. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo>

5. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 за № 635. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru>

УДК 657

С. С. Чичун

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах ринкової економіки обґрунтованість та дієвість управлінських рішень на мікро- та макrorівнях значною мірою залежить від результатів оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання, зміст якої виходить за межі обчислення окремих коефіцієнтів і передбачає вивчення комплексу показників, які відображають різні аспекти діяльності підприємства.

Питання аналізу фінансового стану підприємств у своїх працях піднімали такі науковці: О. Я. Базилінська, Т. Д. Косова, К. С. Салига та ін.

Умови глибоких економічних змін в Україні вимагають від суб'єктів підприємництва, фахівців, які працюють на підприємствах і забезпечують їхню фінансову діяльність, всебічного опанування науки про фінанси підприємств і якісного підвищення своєї компетентності у нормативних актах, що регулюють практику фінансових відносин. Це відповідно і створює підґрунтя для кваліфікованої оцінки фінансового стану підприємства, прийняття ефективних управлінських рішень, що значно підвищить шанси на успіх у конкурентній ринковій боротьбі.

Фінансовий стан підприємства розуміють як комплексне поняття, що є результатом взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин підприємства, який характеризується сукупністю виробничо-господарських чинників і визначається системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [4, с. 115]. На думку Косової Т. Д. [2, с. 127] «найбільш економічно обґрунтованим та об'єктивним є визначення фінансового стану як результату взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, який визначається сукупністю факторів, пов'язаних зі звичайною діяльністю підприємства».

Метою фінансового аналізу підприємства є оцінка фінансового стану підприємства на останню звітну дату з урахуванням динаміки його змін, які склалися за результатами господарської діяльності підприємства за два

останні роки; визначення факторів, що вплинули на ці зміни, та прогнозування майбутнього фінансового стану підприємства. Основним джерелом інформації для фінансового аналізу є бухгалтерська (фінансова) звітність підприємства за два останні календарні роки та останній звітний період. Треба зазначити, що в певних випадках для аналізу фінансового стану підприємства замало тільки бухгалтерської звітності. Тому НП(с)БО передбачає складання приміток до форм бухгалтерської звітності, які дають змогу зовнішнім користувачам фінансової інформації докладно ознайомитися з фінансовим станом підприємства. Фінансовий аналіз підприємства складається з таких етапів: оцінка майнового стану підприємства та динаміка його зміни; аналіз фінансових результатів діяльності підприємства; аналіз ліквідності; аналіз ділової активності; аналіз платоспроможності (фінансової стійкості); аналіз рентабельності [3].

Крім того, О. Я. Базилінська акцентує увагу також і на напрямках аналізу фінансового стану підприємства, визначаючи їх етапами аналізу із наступним переліком: аналіз ефективності управління активами підприємства, аналіз джерел формування капіталу підприємства, аналіз ліквідності, аналіз фінансової стійкості, аналіз ділової активності, аналіз рентабельності, аналіз позиції підприємства на фінансовому ринку, визначення резервів підвищення ефективності діяльності підприємства [1, с. 40]. Що є цілком логічним та обґрунтованим.

Отже, на мою думку, фінансовий стан підприємства – це один із критеріїв його успішності, що показує готовність підприємства якісно та успішно керувати фінансовими ресурсами. Аналіз фінансового стану підприємства дає точну інформацію про його діяльність, яка необхідна для багатьох суб'єктів ринку, адже стійкий фінансовий стан будь-якого підприємства напряду залежить від ефективності використання його фінансових ресурсів. Я також вважаю, що для проведення комплексного

аналізу фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів доцільно застосовувати різні методи аналізу.

Перелік використаних джерел:

1. Базилінська, О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика [Текст] / Базилінська О. Я. - К.: Центр учбової літератури, 2011. 328с.
2. Косова Т. Д. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Т. Д. Косова. К.: Центр учбової літератури. 2013. С. 440.
3. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 року № 49/121. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>.
4. Салига К.С. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства /К.С. Салига // Держава та регіони. Економіка та підприємництво. №3. 2011. С. 204—210.

СЕКЦІЯ 5. АУДИТ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

УДК 657

Дроздовська Н. М., Скальський Н.І., Демчук О.М.

Тернопільський національний технічний
університет ім. І.Пулюя

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В РИНКОВИХ УМОВАХ

Економіка України переживає нелегкий етап свого розвитку. В результаті переходу країни до ринкових форм господарювання необхідно здійснювати радикальні зміни в обліку та аналізі фінансової діяльності підприємств. Однією з найпоширеніших форм економічного контролю є аудит, розвиток якого розпочався після прийняття Закону України «Про аудиторську діяльність» (на даний час ЗУ «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»). Аудит значно розширює і якісно поліпшує традиційні форми контролю.

Питанням щодо проблематики та перспектив розвитку аудиту присвячено праці таких відомих українських науковців, зокрема: М.Т. Білуха, О.С. Бородкін, Ф.Ф. Бутинець, З. В. Гуцайлук, С.Я. Зубілевич, М.В. Кужельний, О.А. Петрик, В.С. Рудницький, В.Я. Савченко та інші.

Аудиторська діяльність – незалежна професійна діяльність аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, зареєстрованих у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, з надання аудиторських послуг. На сьогоднішній день є багато проблем у сфері аудиторських послуг, які негативно впливають на діяльність підприємств і потребують негайного вирішення [1].

Серед основних проблем розвитку сучасного аудиту дослідники виділяють наступні:

- відсутність необхідного досвіду аудиторської діяльності, тому що порівняно з іншими країнами, аудит з'явився в Україні недавно;
- недосконалість документації щодо аудиту;
- немає довіри до аудиту – клієнт повинен бути впевнений, що інформацію, яку він надає, зможуть зберегти в конфіденційності;
- серйозною проблемою є підвищення рівня кваліфікації та сертифікації аудиторів.
- проблема формування цін на аудиторські послуги – аудитори використовують власну систему їх формування, тому що в Україні єдиної системи розрахунку немає [2].

На нашу думку, одним з найважливіших кроків для подолання зазначених проблем є врегулювання та узгодження між собою законодавчих та нормативно-правових актів, які регламентують питання щодо надання аудиторських послуг, з максимальним наближенням їх до міжнародної практики. Наступним важливим кроком є розроблення програм щодо підвищення кваліфікації аудиторів та моніторингу якості надання аудиторських послуг, що в свою чергу буде мати безпосередній вплив на популяризацію престижності даного виду діяльності.

Отже, здійснивши аналіз і дослідження наявних проблем, визначивши пріоритетні напрямки вдосконалення аудиту, можна досягти покращення надання аудиторських послуг та їх вплив на розвиток національної економіки..

Перелік використаних джерел:

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

2. Калінська Т.А. Сучасний стан і проблеми вітчизняного аудиту. *Науково-виробничий журнал*. 2010. № 3. С.20-22.

УДК 657.6

Наконечна Х.І.

Тернопільський національний технічний
університет ім. Івана Пулюя

АУДИТ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Грошові кошти є невід'ємною складовою усіх підприємств і відіграють важливу роль у їх діяльності. Вони є найбільш ліквідними активами і від їх наявності залежить поточний фінансовий стан та якість прийняття управлінських рішень.

Грамотний і своєчасний облік грошових коштів полягає в забезпеченні збереження грошових коштів в касі і на рахунках у банках та контролю за використанням їх за цільовим призначенням відповідно до нормативно-законодавчих актів. Тому операції з грошовими коштами вимагають детального обліку та є одними з відповідальних ділянок внутрішньогосподарського контролю, оскільки значна частина зловживань відбувається шляхом розкрадань готівки з каси підприємства [1].

Для контролю за використанням коштів формуються економічні служби на підприємстві. З метою контролю з питань організації та ведення обліку, а також дотримання законодавства застосовують внутрішні та зовнішні перевірки.

Основні завдання контролю грошових коштів полягають у тому, щоб виявити стан збереженості коштів, правильність і законність використання їх, справжність, вірогідність здійснюваних грошових операцій,

відображених у бухгалтерському обліку, додержання нормативної бази щодо касової дисципліни, повноти оприбуткування і умов зберігання коштів [2].

Для проведення внутрішньогосподарського контролю грошових коштів необхідно виділити три основні етапи: організаційно-підготовчий, етап перевірки та заключний етап (рис. 1).

Рис. 1. Етапи проведення внутрішньогосподарського контролю грошових коштів

Отже, контроль грошових коштів є важливим та невід'ємним елементом системи контролю на підприємстві та держави у цілому.

Перелік використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф., Івахненко С.В., Давидюк Т.В., Шахрайчук Т.В. Інформаційні системи бухгалтерського обліку. Житомир: ПП «Рута», 2010. 544 с.

2. Нападовська Л. В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. 224 с.

СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Аудит в Україні набув чітких ознак невід'ємного елемента інфраструктури ринкової економіки. Відповідно до закону України «Про аудиторську діяльність» під аудиторською діяльністю розуміють сферу підприємництва, що містить організаційне та методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок та надання інших аудиторських послуг [1].

Питання теорії та практики аудиту активно досліджували вітчизняні науковці: М. Білуха, О. Бородкін, Ф. Бутинець, Б. Валуєв, З. Гуцайлюк, Г. Давидов, Н. Дорош, І. Дмитренко, С. Зубілевич та інші.

Офіційним регулятором вітчизняного аудиту є Аудиторська палата України, яка створюється і функціонує як незалежний самостійний орган і є юридичною особою, що вирішує важливі питання у сфері методологічного й організаційного управління аудитом в Україні.

Кількість аудиторських фірм і аудиторів-підприємців постійно зростає, що свідчить про позитивну тенденцію розвитку аудиторського ринку в Україні. На сьогодні аудиторські фірми України можуть надавати достатньо широкий спектр послуг. Проте існує коло проблем, пов'язаних із використанням і подальшим розвитком аудиту. Зокрема, потребують вирішення найближчим часом такі проблемні питання аудиту:

- низька довіра до аудитора;
- недостатній практичний досвід аудиторської діяльності;

- відсутність штрафів та покарань за недостовірність звіту аудитора;
- відсутність механізму формування ціни на аудиторські послуги.

Разом з тим впровадження аудиту має в цілому для держави істотні переваги, зокрема: значна економія державних коштів на утримання контрольно-ревізійного апарату; надходження додаткових коштів у бюджет за рахунок сплати аудиторськими фірмами (аудиторами-підприємцями) податків; незалежність, конкурентна боротьба, відповідний професіоналізм аудиторів, що сприяє підвищенню якості перевірок [2].

Отже, для вирішення вищезазначених проблем доцільно виділити основні напрями розвитку аудиторської діяльності в Україні за умов впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності:

- 1) забезпечення функціонування системи регулювання аудиторської діяльності;
- 2) підвищення компетентності нових персоналій в системі регулювання, що відповідає вимогам європейського законодавства у сфері аудиторської діяльності.
- 3) розроблення механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги шляхом вивчення міжнародного досвіду;
- 4) інтелектуалізація аудиту;
- 5) розроблення методичних рекомендацій та робочої документації з аудиторської діяльності.

Перелік використаних джерел:

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» № 3125-ХІІ від 22.04.1993 (в редакції з – 7.08.2011).
2. Одінецов Л.М., Титаренко А.О., Швець М.В. Система фінансового контролю і розвиток аудиторства в Україні // Вісник Кременчуцького державного політехнічного університету. – 2014. – №1, С.47.

НЕОБХІДНІСТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Аудит в Україні є порівняно новим видом діяльності і тому, процес його розвитку супроводжується виникненням проблемних питань, що обумовлені впливом цілого ряду чинників і обставин: недосконалість вітчизняного законодавства з аудиту, незначний практичний досвід, відсутність методики з проведення та документування процесу аудиту. Постає необхідність обґрунтування підходу, який би дозволяв розглядати аудит як цілісну систему з розвинутими інфраструктурою та забезпеченням, оцінювати її ефективність, характер та ступінь впливу на суспільно-господарські процеси.

Проблеми розвитку аудиту в Україні в сучасних умовах були висвітлені в працях таких науковців, як Єрмоменко М.В., Соколов В. М., Слюніна Т. Л., Розіт Т. В., Стемковська І., Книжник Л. та ін.

Стемковська І. у своїй праці виокремлює наступні проблеми організації аудиту в Україні на сучасному етапі: «непрозоре» державне управління та корупція; відсутність реального ринку фінансових послуг і ринку цінних паперів; відсутність законодавчої ініціативи у професійних об'єднань аудиторів і можливості їх впливу на державні регуляторні органи, що гальмує реалізацію будь-яких інновацій в галузі аудиту; відсутність національної системи зовнішнього контролю якості аудиту, побудова якої має базуватись на всебічному вивченні міжнародного досвіду щодо багатьох аспектів аудиту; недоліки в організації діяльності й недостатньо

ефективний менеджмент у сфері малого і середнього аудиторського бізнесу; наявність нерівних прав і можливостей для проведення аудиту вітчизняними та зарубіжними аудиторськими фірмами; на рівні аудиту фінансової звітності залишаються проблемними питання щодо визначення критеріїв суттєвості, рівня аудиторських ризиків аудиту тощо; не вирішеними також залишаються проблеми, пов'язані зі страхуванням ризиків аудиторської діяльності і визначенням механізму форсування відповідних страхових резервів аудиторськими фірмами; відсутність методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації та типових форм документів з аудиту [1].

Єрмоєнко М.В. ж звертає увагу на таку проблему, як формування ціни на аудиторські послуги, а саме в частині методики її визначення. Єдиної системи розрахунку вартості послуг аудиторської фірми в Україні не існує, тому аудитори часто використовують власну систему формування ціни. Найчастіше така система заснована на визначенні кількості відпрацьованих людино-годин або обсягу виконаних робіт. Також, велика кількість аудиторів на ринку спричиняє значне зниження ціни на аудиторські послуги у зв'язку з необхідністю боротьби за клієнта. Це в свою чергу впливає на зниження якості аудиту [2, с.107].

Можна запропонувати наступні шляхи подолання перелічених проблем: внесення необхідних змін і доповнень до Закону України — Про аудиторську діяльність; розроблення механізму ціноутворення аудиторських послуг на основі вивчення міжнародного досвіду; створення ефективної системи застосування санкцій до аудиторів й аудиторських компаній, які допускають порушення стандартів аудиту та вимог законодавства при його проведенні [3, с.62]; підвищення престижу аудиторської професії, надання впевненості у відповідності ціни та якості роботи аудитора; розробка внутрішньо-фірмових методик аудиту, робочої

документації; «детінізація» економіки України. Відповідно зі зменшенням обсягів «тіньового» бізнесу значення аудиту зростатиме [1].

Розглянувши сучасні проблеми аудиторської діяльності, можна зробити висновок про те, що вдосконалення організації аудиту в Україні - це складний та багатогранний процес, який потребує вдосконалення системи економічного контролю в країні в цілому, підвищення кваліфікаційних вимог до аудиторів, поліпшення нормативного та методичного забезпечення здійснення аудиторської діяльності тощо. Розв'язання даних проблем сприятиме подальшому впровадженню аудиторської професії в господарську практику і формуванню у громадськості впевненості у високій професійній майстерності аудиторів.

Список використаних джерел:

1. Стемковська І. Проблеми, тенденції та перспективи розвитку аудиту в Україні [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://econf.at.ua/publ/konferencija_2015_05_7_8/sekcija_5_ekonomichni_nauk_i/problemi_tendenciji_ta_perspektivi_rozvitku_auditu_v_ukrajini/24-1-0-441
2. Єрмоменко М. В. Аудит в Україні: розвиток, проблеми та шляхи їх вирішення/М.В.Єрмоменко//«Економіка, управління, фінанси: теорія і практика— 2013. - с.106-108.
3. Книжник Л. Аудит в Україні: виклики та перспективи в умовах євроінтеграції/Л.Книжник// Ефективність державного управління. Збірник наукових праць. – 2015. – Вип.44. – С.58-63.

АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринку підприємства, кредитні установи, інші господарські суб'єкти вступають в договірні відносини стосовно використання майна, грошових коштів, проведення комерційних операцій та інвестицій. Довіра в цих відносинах повинна підкріплюватися можливістю для всіх учасників економічних відносин отримувати та використовувати фінансову інформацію. Достовірність такої інформації підтверджується незалежним аудитором. Власники, акціонери, а також кредитори, не мають можливості самостійно переконатися в тому, що всі операції підприємства законні і правильно відображені у бухгалтерському обліку та звітності, тому що звичайно не мають ні доступу до облікових записів, ні відповідного досвіду, і саме тому мають потребу в послугах аудиторів.

Така ситуація актуалізує необхідність неупередженого підтвердження достовірності фінансової звітності, яке може надати незалежний аудит, який є обов'язковим для акціонерних товариств за чинним законодавством.

За даними Аудиторської палати України останнім часом спостерігається підвищення ризику вітчизняного аудиту фінансової звітності та певне зменшення його якості. Основною науковою гіпотезою дослідження стало припущення, що знижена якість аудиту значною мірою обумовлено тим, що практикуючі аудитори на сьогодні не мають єдиної та цілісної методики перевірки фінансової звітності підприємств, розробленої з урахуванням положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

З впровадженням Міжнародних стандартів аудиту змінюються підходи до організації та проведення аудиту фінансової звітності акціонерних підприємств, який може удосконалюватися лише за умови підвищення якості звітної інформації суб'єктів господарювання.

Багато керівників і бухгалтерів підприємств під час ведення обліку орієнтуються на наслідки та відповідальність за неправильне його ведення, а не на дотримання встановлених нормативів. Оскільки відповідальність за невірне ведення обліку передбачає адміністративні заходи впливу, то облікова служба звертає увагу, насамперед, на правильності ведення податкових розрахунків, а при цьому бухгалтерський облік інших господарських операцій вони, як правило, ігнорують. Тому за останній час науковці з аудиту та практики піднімають питання підвищення якості аудиту фінансової звітності шляхом удосконалення методики проведення та документального оформлення та результатів перевірок [4, С. 21]. Як зазначає Л. Гаджієнко, «покращення якості аудиту фінансової звітності можна досягти, розробивши внутрішні стандарти аудиторської фірми стосовно організації планування та проведення перевірки. При цьому обов'язково мають враховуватись специфіка діяльності підприємства та реальні обсяги і терміни перевірки» [1, С. 32].

При проведенні аудиту фінансової звітності обов'язково повинна здійснюватися інвентаризація. Без проведення інвентаризації застосування будь-яких способів вивчення звітної інформації є недостатніми. Тестування не повинно бути основним прийомом в процесі аудиту балансу. Тому, аудитор повинен переконати замовника про необхідність проведення інвентаризації в ході аудиту та викласти своє бачення методики її здійснення та виведення результатів. Аудит фінансової звітності з проведенням інвентаризації є більш об'єктивним, а власники отримують достовірну інформацію про реальну вартість і наявність активів підприємства, яка необхідна для прогнозування його здатності здійснювати

безперервну діяльність. Думка, висловлена аудитором стосовно достовірності звітності за результатами перевірки без використання даних інвентаризації та відсутності встановленої суттєвої межі відповідальності аудитора на законодавчому рівні може свідчити про формальний характер перевірки, недосконалість аудиту.

Функціонування підприємницьких структур (незалежно від галузі економіки) недержавної форми власності підтверджується їх потребами в незалежному суспільному контролі, насамперед в контролі фінансової звітності. Норми чинного законодавства є обов'язковими для виконання усіма суб'єктами господарювання, включаючи аудиторську діяльність.

Перелік використаних джерел:

1. Гаджієнко Л. Якість аудиту фінансової звітності та шляхи її удосконалення / Гаджієнко Л. // Фінансовий ринок України, 2019. – №12 – С. 31–32.

2. Лисенко Н. Збираєтесь провести обов'язковий аудит фінансової звітності? Ми вам розповімо про особливості аудиторської перевірки страхової компанії / Лисенко Н. // Страхова справа. – 2008. – №1. – С. 54–59.

3. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2006 року / пер. з англ. Мови О.В. Селезньов, О.Л. Ольховікова, О.В. Гик, Л.Й. Юрківська – К.: «ТОВ ІАМЦ АУ «Статус», 2006. – 1152 с.

4. Янюк Д. Аудит фінансової звітності у вирішенні проблем підвищення якості інформації про фінансові результати діяльності підприємства. / Янюк Д. // Банківська справа. – 2005. - №1 – С. 21–30.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**«КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА
МЕТОДИКИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, ОПОДАТКУВАННЯ
ТА АУДИТУ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ В УМОВАХ
НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
РОЗВИТКУ КОНСАЛТИНГУ»**

*Матеріали I Регіональної науково-практичної конференції
студентів, аспірантів і молодих вчених*

27-28 жовтня 2020 року

Відповідальний за випуск:

к.е.н., доц. **Кравчук Н.В.**

Адреса редакції:

м. Тернопіль, вул. Танцорова, 2 (корпус 5, к. 20)

Тел. (0352)23-54-26

